

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.

Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tuje-
ga izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

SCOVENECC

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
19.349 per le in-
serzioni.

Filiale:
Novo mesto.

Vojno poročilo št. 984

Delavnost izvidnic v zahodni Tripolitani 18 sovražnih tankov uničenih in 21 letal sestreljenih

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:
V odseku zahodne Tripolitani-
je delavnost izvidnic.

V Tunisu je sovražnik nadaljeval s svo-
jimi napadi, ki jih je podpiral združen ogenj in
množico motornih oklepnih sil; italijanske in nem-
ške čete so trdno obdržale v rokah postojanke in
so sovražniku prizadejale hude izgube, med temi
je bilo uničenih 18 tankov.

V boju je nemško lovsko letalstvo sestrelilo
12 letal, eno letalo je sestrelila protiletalska
obramba, drugih 8 pa je bilo uničenih na tleh
nekega letališča.

Pozno sredi so nekatera sovražna letala pre-
letela Crotone, pri tem pa jih je oviral točen
ogonj topništva. Nobene žrtve, nekaj škode.

Dodatek k vojnemu poročilu Izredna pohvala italijanskih junakov na vzhodnem bojišču

Junaško obnašanje italijanskih edin, ki so
se med nedavnimi sriditimi boji vojskovala na rus-
kem bojišču, je v zadnjih dneh zelo mnogo izra-
zov občudovanja s strani nemških poveljstev. Ge-
neral Armadnega Zbora Fretter Picco je poslal
poveljniku divizije »Ravennac« prisrčno zahvalno
poslanico zaradi uspešnega sodelovanja te edinice
in zvestega oboroženega bratstva z nemškimi to-
variši. Ta pohvala, ki jo je vojskova divizija »Ra-
vennac«, je pomembno poveljstvo odličnega ob-
našanja vseh italijanskih čet, ki se vojskujejo
v sedanji veliki obrambni bitki na vzhodnem bo-
jišču.

Velike izgube ameriškega letalstva

Tanger, 3. febr. AS: Uradno poročilo zavez-
niškega glavnega stana v Severni Afriki poroča,
da je samo 21. skupina ameriških letal v Severni
Afriki od začetka bojov v Tunisu izgubila 124
večmotornih letal, sestrelila pa je samo 25 osnih
letal.

Napadi Sovjetov pri Novorosijsku odbiti

Boji med Donom in Doncom se nadaljujejo — Sovražni napadi ob jezeru
Ladoga so propadli

Hntlerjev glavni stan, 3. februarja: Nemško
vrhovno poveljstvo objavlja:
Med Kavkazom in dolinam Donom so naše
armade po načrtu nadaljevali svojih premikov
dosegle ukazane dneve cilje. Močni napadi pri
Novorosijsku in motilni napadi dalje proti vzhodu
so bili odbiti.

Težki in polni sprememb obrambni boji med
Donom in gornjim Doncom se nadaljujejo. Tudi
včeraj so močne skupine letalstva podpirale boje
armade z močnimi napadi.

Ob jezeru Ladoga so propadli slabši napadi
proti nemškim postojankam. Bitka za neko višino
zavzeto po sovražniku, je še v teku.

V Severni Afriki samo delovanje izvidnic na
bojišču v zahodni Tripolitani.

Močni sovražni napadi v Tunisu so bili od
nemških in italijanskih čet razbiti in je imel
sovražnik najhujše izgube. Pri tem je bilo uniče-
nih 18 tankov.

Angleška letala so v pretekli noči napadla
nekatera kraje v zahodni Nemčiji. V stanovanjskih
predelih so nastale škode, zlasti zaradi požarov.
Prebivalstvo je imelo zgube. Tri letala so bila se-
streljena.

Berlin, 3. febr. AS: Berlinski vojaški krogi
poudarjajo, da se nemške čete zahodno in južno
od Veroneza vedno bolj upirajo in je bila tam
zlomljena velika sovjetska napadalna skupina.
Ugotovljeno je, da je bilo od 20. novembra do
31. januarja uničenih ali zajetih 6600 sovjetskih
tankov.

Berlin, 3. febr. AS: Iz vojaškega vira se je
izvedelo, da je nemška skupina XI. armadnega
zbora, ki se je upirala v severnem delu Stalin-
grada, poslala svoje zadnje radijsko poročilo.

Berlin, 3. febr. AS: Angleški bombniki so
snoči napadli zahodno Nemčijo. Civilno prebiva-
lstvo je imelo izgube. Nekaj hiš je bilo poškodov-
vanih.

Berlin, 3. febr. AS: Iz vojaškega vira se je
izvedelo, da je nemško letalstvo v času od 25.
do 31. januarja nad Sredozemskim morjem se-
strelilo 59 sovražnih letal.

Čangkajske na poti v Ameriko

Sofija, 3. febr. AS. Po poročilih iz Ankare
je general Čangkajske z letalom odpotoval v
Združene države. Spremljajo ga višji častniki.
Domnevajo, da potuje general Čangkajske k Ro-
oseveltu zato, da bi izvedel za Rooseveltove na-
daljnje vojne načrte.

Atentat v Palestini

Ankara, 3. febr. AS. Iz Jeruzalema poročajo,
da sta v Telavivu pred stanovanjem dveh vo-
dilnih židovskih osebnosti eksplodirali bombi.
Atentat so najbrž organizirali arabski nacio-
nalisti. Obseg škode še ni znan.

»Milica je s svojimi žrtvami dokazala ljubezen do Italije«

Rim, 3. febr. AS. Ob 20-letnici fašistovske
milice je Duce v nekem kraju srednje Italije pre-
gledal zastopstvo oborožene revolucionarne straže.
Legionarske sile so sestavljali trije bataljoni »Mc,
en bataljon posebne milice, 4 bataljoni legionar-
skih pripravnikov, dva bataljona »vse-milice-
lice, en bataljon milice A. C., en bataljon mladih
fašistov in en bataljon kolesarjev. Med starimi
vojštiki iz več vojn so bile vrste najmlajših, ki
se pripravljajo za nastop v boju.

Duce je dospel ob desetih v spremstvu tajni-
ka stranke ter načelnika glavnega stana milice.
Blizu goste grube borov, kjer so se dvigale za-
stave trojne zveze ter rimske znamenje, so Du-
ceja sprejeli: Kvadrupel, maršal Italije De Bo-
no, predsednik senata in fašistovske korporacij-
ske zbornice, člani vlade in vodstvo stranke, na-
čelnik glavnega stana oboroženih sil, poveljnika
kr. karabinjerjev in finančne straže, glavni pod-
poveljnik GIL-a, podpoveljnik glavnega stana mi-
lice, poveljniki posameznih milic, krajevni po-
pelniki legionarske milice, predsednik zveze po-
hlabljenec in vrhovni kaplan milice.

Duce je v spremstvu zastopnikov oblasti sto-
pil na naravni oter, s katerega je bil obsežen
razgled na planjavo, kjer je 6000 legionarjev bilo
razporejenih za vaje. Na odru je Duce poklical
k sebi vojaške zastopnike Nemčije in Japonske.
Po naglih premikih na valovitem ozemlju, katerih
višek je bil napad na nek grič, kar se je vse
razvijalo pod ognjem spremljevalnega orožja, so
se bataljoni potem razpostavili pred poveljniško
palaco v ogromen štirikot, ki mu je vojna oprava
dajala jekleni sijaj. Na koncu štirikota sta na vi-
sokih drogovihi vihrala tribarvnica in Ducejevo
znamenje.

Duce se je povzpela na streho poveljniške
palace in se tako znova pokazal oboroženec. V
železnem zastopstvu se je izražala vsa zadržana
sila milice, sila, ki je v njenih naskakovnih ba-
taljoni, v njenih neposrednih panogah, v nje-
nem junaškem duhu, v njeni neomajni veri, ki iz-
vir iz čistega srca ljudstva, zakaj milica je naj-
vidnejši izraz italijanskega ljudstva.

Med nedavnimi zgledi te vere je vdova ne-
kega legionarja, ki je padel v Afriki, in mati ne-
kega 16-letnega legionarja, ki je padel v Rusiji.
Njuna vera je pokazala vso svojo verno in zna-
menitihih besedah: »Verujem v zmago kakor v za-
krament!«

Sklop oboroženih mož, razporejenih pred Du-
cejem, je v duhu zastopal 8200 legionarjev, padlih
v vojni, 12.350 ranjenih, 19 odlikovanih s savojškim
vojaškim redom, 75 zlatih kolajn, 1497 srebrnih

kolajn, 3112 bronastih kolajn, 4844 križcev za vo-
jaško hrabrost, ki so tkali slavno zgodovino prvih
dvajset let milice.

Proslava je bila zelo resna in trezna. Vojaki
so ponovili pozdrav Duceju, zavihteli bodala, po-
tem pa zapeli »Legionarjevo molitev pred bitko.
Zatem je prišla himna bataljonov »Mc, sveža, bo-
jevitost in v nemajoča. »Zmaga vedno tisti, kdor
bolj veruje, kdor zna dalje trpeti.« V ozračju leži
neuničljiva gotovost. Pretresljivi pevski del slo-
vesnosti krona »Giovinezza«, pesem predvečera
in vseh zmag, večna pesem dvajsetih let. Potem
je v najgloblji tišini spregovoril Duce:

»Častniki, podčastniki, legionarji!

Milica, ki se je rodila po sklepu velikega
sveta iz revolucionarnega skvadrista, praznuje
danes v ozračju, ki je njena posebnost, svojo
prvo dvajsetletnico. To je ozračje železa, boja in
odločnosti, ozračje, v katerem se ljudje konce
konec razodevajo v tistem, kar so, in v tistem,
kar veljajo.

Vi ste od leta 1923 do danes v toliko in to-
liko bitkah z žrtvijo in s krvjo dokazali svojo
najčistejšo ljubezen do Italije in svojo brezpogo-
jno vdanost fašizmu. Tako ste bili zvesti geslu. Se
nikdar tako kakor v tej vojni, ki bi njene mere
lahko imenovali nadčloveške, ni bilo res, da odlo-
ča tisti, ki se zna upirati četrti ure dalje kakor so-
vražnik in da je poslednja bitka tista, ki prinese
zmago.

Naš poglaviti sovražnik se je bojeval samo
proti nam in šele po 32. mesecih najtrše boja je
mogel doseči nekaj uspeha. Italijansko ljudstvo je
z moškimi, rimskimi mirom sprejelo novico o za-
sedbi Libije po nasprotju, to pa zaradi tega, ker
živi v globinah njegovega srca neomajno prepi-
čanje: »Tja, kjer smo bili, tja, kjer nas čakajo naši
mrtni, tja, kjer smo pustili močnega in neuničljive
sledove naše omike, tja se bomo spet vrnili.«

Neukrotljiv zakon o fizični težnosti snovi je
zakon o politični težnosti narodov. 50 milijonov
Italijanov teži in bo težilo proti Afriki, kjer imajo
sveto pravico do življenja, enako kakor drugi na-
rodi ali pa morda še bolj kakor sleherni drugi
narod.

Legionarji! Spridite nore, zločinske, reklamne

Vesel dogodek v italijanski vladarski rodbini

Ducejevi ukrepi v proslavo rojstva princese Beatrice

Rim, 2. februarja. AS. Danes ob 6.15 se je
nj. vis. knežinja Piemontski v kraljevi palači na
Kvirinalu rodila princezinja, ki jo bodo krstili na
ime Beatrice. Vzvišena mati in novorojena prince-
zinja se počutita kar najbolje. Čim je minister
dvora sporočil veselo novico, je Duce takoj poslal
vzvišenima Vladarjema in nj. kr. visočanstvu
knezu in knežinji Piemontski prisrčne čestitke ter
izrekel zadovoljstvo tudi v imenu fašistovske stranke
in vsega italijanskega naroda. Minister dvora
je sporočil novico o veselom dogodku tudi vitežem
reda sv. Anunciate, predsednikom senata, fašistič-
ne zbornice in zbornici za korporacije, državnemu

tajniku in drugim visokim državnim dostojanstve-
nikom. Sporočili so tudi prefektom in drugim ob-
lastem. Duce je odločil, naj se vsem članom itali-
janske oborožene sile, ki so bili disciplinsko kaz-
novani, kazni odpusti. V Rimu so ustanovili nov
»Dom matere in otroka«, in bo nosil ime vzvišene
novorojenke. Predsedništvo ministrskega sveta je
dalo pobudo za ustanovitev posebnega sklada ter
vanj dalo kot prvi prispevek milijon lir. Ta denar
naj se porabi za dobrodelne namene. Odločeno
je bilo, da morajo 4. februarja vsi dan vsiti po
vseh javnih poslopih zastave.

Nadžkof — žrtev divjaškega letalskega napada

Reggio Calabria, 3. febr. AS. Vest o smrti mons.
Enrika Montalbettija, nadškofa v Reggio Calabria,
ki je bil žrtev letalskega napada, se je razširila
ne smo po mestu, marveč po vsej nadškofiji ter
povsod zbudila žalosten vtis in zelo iskreno so-
ustvovanje. Bil je povsod in pri vseh priljubljen
zaradi svoje dobrotljivosti in zaradi neutrudljive-
ga dela v duhovnem pastirstvu. Smrt ga je zade-
la, ko je ravno opravljal svoje pastirske dolžnosti
v Miletu Portosalvu, kamor je bil šel na pastir-
ski obisk. Ta novi divjaški zločin nasprotnikov, ki
znaša svojo uničujočo besnost nad civilnim prebi-
valstvom, je še bolj ogrotil italijansko ljudstvo.
Mons. Montalbetti se je rodil l. 1888. v Veneziji.
V duhovnika je bil posvečen l. 1911. Papež Pij XI.

mu je podelil nadškofjsko čast v maju 1935, ko
je dobil titularno nadškofstvo škofije Derco. Ju-
nija 1938 pa je bil imenovan za nadškofa v Reggio
Calabria.

Rim, 3. febr. AS. Dospelo je nekaj podrobnosti
o smrti nadškofa Reggio Calabria, Montalbettija.
Odpravil se je v Miletu Portosalvu, kjer se je mu-
dil na pastirskem obisku v kraju »Anna«, in si-
cer v neki zasebni vili v odprti pokrajini. Sovraž-
no letalo se je spustilo nad poslopje ter ga zaželo
obstreljevati s strojnico in usmrtilo med drugimi
nadškofa in škofijskega kancilarja mons. Trapani-
ja, dočim je bil župnik hudo ranjen.

Papeževo sožalje ob smrti nadškofa Montalbettija

Vatikansko mesto, 3. febr. AS. Njegova Svetost
Pij XII. je z brzojavko kardinala, državnega taj-
nika, nadškofjskemu kaplitju v Reggio Calabria
izrekel globoko sožalje zaradi smrti nadškofa
msgr. Enrika Montalbettija, ki ga je doletela pri
letalskem napadu. Kardinal Maglione je izrazom
papeževe žalosti dodal še svoje globoko sožalje.

Razburjenje v Avstraliji narašča

Sanghaj, 3. febr. AS. Zaradi nedavnega ame-
riškega poraza na Tihem morju se širi razburje-
nje med prebivalstvom v Avstraliji. Avstralsko
prebivalstvo je zlasti vznemirjeno zaradi tega,
ker so Anglosaksonci zopet izgubili pet velikih
vojnih ladij.

Japonski list »Asahi Šimbun« piše, da je bitka
pri otoku Rennell zelo podobna bitki ob Malaj-
skem polotoku, ko so Angležji izgubili bojne ladij
»Repulse« in »Prince of Wales«.

Slavna pagoda poškodovana

Tokio, 3. febr. AS. Uradno poročilo iz ja-
panskega vira pravi, da so sovražni bombniki v
Rangoonu včeraj poškodovali slavno pagodo.
Bombe so zadele pagodo in razdrle stransko
krilo ter je bilo med tem deset oseb ubitih.
Napad na to svetišče je zelo razburil vse pre-
bivalstvo v Birmaniji.

Buenos Aires, 3. febr. AS. Včeraj je bil med
ameriškim veleposlanikom in kubanskim mini-
strom Martinom v Havani podpisani dogovor,
čigar določbe so ostale tajne. Dozdeva pa se, da
je ta dogovor tak, da bo Kuba popolnoma prešla
pod nadzorstvo Washingtona.

Von Pappen pri turškem zunanjem ministru

Ankara, 3. febr. AS. Včeraj je bil nemški
veleposlanik von Pappen sprejet pri turškem
zunanjem ministru Menemendžoglu.

Zahvala Poveljnika Milice

Kot odgovor na brzojavko, ki jo je poslal Višoki komisar Ljubljanske pokrajine ob priliki 20-letnice ustanovitve M. V. S. N., je Poveljnik glavne štaba milice odgovoril: »Milica se zahvaljuje za iskrene čestitke ter pošilja svoj tovariški pozdrav. — Galbati.«

Poročilo predsednika odseka trgovskih delavcev

V odseku trgovskih delavcev so zastopani tisti, ki so odvisni od trgovskih podjetij, javnih ustanov, frizerskih, mesarskih, pekarskih podjetij, uslužbenci pri profesionalnih poklicih, v zdravstvenih zavodih ter domače uslužbenstvo.

Večji del teh podjetij ne more vršiti med vojsko normalnega dela. Očitno je, da ima odmev ta neugodni položaj tudi pri naših zastopnikih. Število zastopanih delavcev našega odseka pa ni izraz eksistenčne krize. Priznati je treba, da delodajalci naše kategorije med vojno ne izvajajo odpuštevov v tisti meri, ki bi odgovarjala odstotku zmanjšanja pri celotnem prometu trgovskih podjetij in javnih ustanov.

To dejstvo je treba pripisovati dvojnemu vzroku: po eni strani izhaja ta način postopanja gotovo od čute vzajemnosti delodajalcev s profesionalnimi delavci, medtem ko so pa drugi strani zakonske odredbe, ki se nanašajo na članarino, znatno povečale kakovost dela in torej tudi zahteve podjetij samih.

Število zastopanih delavcev.

Odsek trgovskih delavcev znaša skupno 9058 delavcev: trgovskih 2660, uslužbencev in javnih ustanovah 862, brivcev, lasničarjev ter članov kozmetičnih institutov 819, domačega uslužbenstva 3442, uslužbencev pri profesionalnih podjetjih 1275.

Število včlanjenih sindikatov.

V preteklem letu je odsek trgovskih delavcev ustanovil 5 sindikatov, to je vse, ki so bili predvideni v organizatornem načrtu Zveze razen odseka uslužbencev pri profesionalnih poklicih. Skupno število včlanjenih pri odseku trgovskih delavcev šteje 299 edinic.

Odstotek članov se zdi, da je zadovoljiv le v kategoriji uslužbencev in javnih ustanovah, kjer je zastopanih 16,39% zastopnikov.

Pogodbena dejavnost.

Odseku je uspelo za leto 1942 skleniti več kolektivnih delovnih pogodb velike važnosti. Te pogodbe so bile: kolektivna delovna pogodba za brivske in lasničarske delavce z dne 24. julija leta 1942-XX., dalje za trgovske pomočnike z dne 27. novembra 1942-XXI ter za uslužbenstvo javnih ustanov z dne 22. decembra 1942-XXI.

Kategorija domačega uslužbenstva je še brez kolektivne delovne pogodbe. Njih delovni odnos se pa kljub temu zadovoljivi.

Nazadovolj je položaj uslužbencev pri profesionalnih poklicih; njih gospodarski položaj v pre mnogih primerih ne dosega niti minimuma, ki je

Delovne tekme ljubljanskega »Dopolavora«

Kmalu po objavi pravih Delovnih tekem, ki jih organizira Ljubljanski pokrajinski Dopolavoro. Te tekme se bodo izvajale v februarju in marcu. Zbrane bodo vse mlade slovenske stroke z namenom, da pokažejo svojo tehnično in delovno sposobnost.

Vodstvo omenjenih tekem je izročeno vodstveni komisiji, ki si je že zbrala, da proučuje najvažnejša vprašanja glede tekem. Tej komisiji

je podrejen izvršni odbor, ki bo skrbel za izvajanje organizatornega dela ter bo očitno podoben program za izvedbo raznih natečajev.

Delovnih tekem se morejo udeležiti prijavljeni med letniki od 1. januarja 1915 do 31. decembra 1925, seveda tisti, ki so vpisani v kategorije sindikalnih organizacij. Prijavitelji, ki so člani društev, ki pa niso sindikalno včlanjeni, se bodo mogli udeležiti tekem s potrdilom delodajalca ter z izkaznico društva, ki mu pripadajo. Ne bo pa dovoljeno prijavljencu udeležiti se več tekem isto leto.

Za vsako tekmo bo določena sodna komisija, sestavljena iz predsednika, ki mu stoji ob strani trije tehniki ter tajnik, ki bo skrbel za sestavo posameznih klasificiranih. Vsakemu natečajniku bosta določeni dve različni nalogi s točkami od 1. do 30., kakršna je pač sposobnost in stanje pripravljenosti, ki ga je pokazal pri praktično tehniškem izpitu ter pri teoretično-tehničnem izpitu in stopnja splošne izobrazbe. Klasifikaciji bosta dve: ena za kvalificirane delavce, druga pa za vajence ali nekvalificirane delavce, ki so že končali vajeniško dobo.

Trem najboljšim so določene nagrade: 400, 250 in 100 lir za kvalificirane delavce ter 300, 200 in 100 lir za vajence.

Najboljši natečajniki, če žele, bodo lahko poslani v Italijo na poučno ekskurzijo k raznim podjetjem ali kot zastopniki na razne delovne ali nacionalne prireditve.

Ob koncu tekem bodo najbolj zaslužna dela zbrana na razstavi, ki jo bo organiziral pokrajinski Dopolavoro ter univerzitetna organizacija v Ljubljani.

Gospodarstvo

Nakazila za nabavo usnja čevljarjem

Pokrajinski svet korporacij v Ljubljani poziva čevljarje, da mu predložijo pooblastila za nakup usnja v mesecu februarju t. l. v času od 1. do 10. v potrditev nakazil. Po tem roku se bo usnje nakazovalo le še čevljarjem, ki obratujejo izven Ljubljane.

Razdeljevanje krmil za prašiče

Pokrajinski Prehranjevalni zavod obvešča vse rejce ljubljanske občine, da se bodo v dneh 2. in 3. februarja razdeljevale pri oddelku za meso, Gosposka 12, nakaznice za krmila prašičev za pitanje in rejlo.

Zaposlenost delavstva v decembru

Iz statističnih podatkov Zavoda za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine je razvidno, da je znašalo v mesecu decembru lani število zavarovanih delavcev 25.098.

Odstotek bolnikov se je malenkostno zvišal od 3,10 na 3,11 odstotkov.

Zavarovana delavska mezda narašča in se je decembra v primeri z novembrom zvišala za lir 0,10 na lir 25,33 dnevno povprečno. Zaradi zmanjšanja števila delavcev se je skupna delavska zavarovana mezda nekoliko znižala.

Prehrana Evrope

Dosedanja statistika, ki je računalna kvote o samoprehrani evropskih držav, je bila zelo pomankljiva. Sedaj so nemški statistiki poskusili izločiti napake, tako da so izračunali, kolikšna površina je potrebna za prehrano posamezne države, oz. prebivalcev, če se vpoštevajo dosedanja načini prehrane. Iz teh nemških statistik je razvidno, da je celinska Evropa že v predvojni letih 1935-1938 dosegla 98% kritja svoje prehrane z domačo proizvodnjo. Po površini je bila prehrana Belgije na pr. osigurana z domačo proizvodnjo s 51%, sledita Norveška s 69 in Švedska s 71%. V skupino držav, ki so bile v veliki meri navezane na uvoz hrane, je spadala tudi nekdanja Avstrija z odstotkom 75%, nadalje Grčija s 77%. Nekdanja Nemčija je izkazovala odstotek 92%, nekdanja Češkoslovaška 96%, Francija in Holandija po 85%, Italija pa z 92%. V Severni Evropi je imela najvišji odstotek samoprehrane Danska s 148%. Intenzivnost obdelovanja je na Danskem ravno tako velika kot na Nizozemskem, vendar pa je prebivalstvo slednje trikrat večje kot dansko. Baltske države imajo presežke, njih odstotek je isti kot bolgarski s 113%, Romunija pa 121%. V nasprotju s tem pa stoji Anglija, kjer je znašal odstotek prehrane z domačimi proizvodi samo 25%. Sedaj je mogoče površina v Angliji povečana, vendar so dovozi še potrebni v izredno veliki meri. Nasprotno pa se celinska Evropa lahko preživlja s svojo proizvodnjo. Že pred vojno se ozemlja s presežki prispevala mnogo k prehrani Evrope, sedaj pa je povečana kmetijska proizvodnja Srednje Evrope in Italije v veliki meri pripomogla k samoprehrani Evrope, kar je še bolj potencirano s priključkom vzhodnih ozemelj, tako da je prehrana Evrope osigurana.

Konferenca o kmetijskem kreditu v Budimpešti. Za 11. februar je sklicana v Budimpešti mednarodna konferenca o kmetijskem kreditu, katero sklicuje družba za mednarodni kmetijski kredit. Prisostvovali bodo zastopniki Italije, Nemčije, Slovaške in Bolgarije naravno poleg Madžarov.

Ljubljance v mestu je polna in že kmalu ni bila tako visoka kot prav ob sedanjih povodnjah na svečnico. Rjave vode naznačujejo, da so besneli hudi nalivi zlasti v krajih Polhovgrajskih Dolomitov in po Notranjskem. Ljubljanka je že na več mestih prestopila bregove in poplavlja polja. Tako pri Bivkah, Podpeči, v Lipah in Črni vasi. Sedaj v zimskem času preti Barju neljuba povodenj. Tudi razni pritoki Ljubljance so strahovito naglo narasli in poplavlili polja. Okoli Polhovgrada Grada so povodnji. Gradaščica in Mali graben sta se razlila. Iža poplavlja barjanske travnike. Iška kot hudournik drvi proti Ljubljani.

Znamenita kotlina pri Planini na Notranjskem, skozi katero teče Unec, je močno poplavljen. Zelo je naraslo Cerknjsko jezero. Razni večji in manjši potoki na Dolenjskem so se razlili po poljih.

Na svečnico siloviti nalivi in povodnji

Ljubljana, 3. februarja.

Letošnja svečnica, dan, ko pošilja sonce žarke v zemljo, je prinesla v deželo vremenske pojave in spremembe, ki jih kronika kmalu ni zaznamovala v takšnih oblikah, kakor so se pojavljali ta dan. Stari očenci si takih pojavov ne morejo priklicati v spomin. Namesto kristalnih snežink in snežnih metežev so se skoraj 30 ur neprestano vrstili silni nalivi, ki so kmalu pokazali vidne posledice, ko so se pojavile v pokrajini zimske povodnji, ki sicer niso škodljive polju, toda nevarne za človeška naselja.

Pravo pomladansko deževje

Januar je bil proti koncu muhast in prav tople. Februar pa nam je zgodaj zagodel s prvim pomladanskim deževjem. Že več dni se je pripravljal k dežju. In v ponedeljek ponoči so se odprle zatvornice v oblakih, da so se vsipale na zemljo goste kaplje v dolgih štrinah. Neprestano je lilo, le tu in tam prav kratki presledki so vili vli človeku upanje, da se bo zjasnilo in da bo konec deževju. Dežomer je že do 7 jutraj na svečnico nameril ogromno množino dežja. Bilo je namerjeno 14,8 mm za kratek čas dobrih 8 ur, ko je ponoči začelo z dežjem. Od 7 jutraj na praznik pa do srede jutraj so bili siloviti nalivi, močni tako kot ob hudih poletnih nevihtah. Po-

sebn močni nalivi so trajali na praznik od 15.50 do 16.20 in od 17.45 do 18.30.

Meteorološki zavod je za drugo razdobje nalivov zaznamoval, da je padlo 65,2 mm, torej ves čas nalivov kar 80 mm dežja! Ta na videz kaj skromna številka nam predstavlja ogromno množino vode, kajti zliho se je po meteorološkem računu nad ozemlje ljubljanske občine do 64 milijonov hl vode!

Toča, blisk in grom

Hudi nalivi na svečnico so bili za vsakogar nekaj nevsakdanjega. Še večjo posebnost in vremensko abnormalnost je navaden zemljan in mešan doživljal snoč in pozno v noč. Okoli 18.20 je po mirnih domovih v okolici in po ponosnih hišah v mestu nekaj završalo. S streh so se vsipale drobne ledenke kroglice. Padala je drobnejša toča, sem in tja sodra. Padala je dobro sekundo. Ponekod je bilo vse lepo pobeljeno s temi kroglicami.

K toči pa sta se pozneje okoli 17.50 pridružila še blisk in grom. Začelo se je na zapadu sprva medlo svetlikati. Marsikdo je sprva domneval, da izvira to svetlikanje od tramvaja, ko vozi mimo. Pozneje se je mogel prepričati, da se v kratkih presledkih pojavlja na zapadnem nebesnem svodu pravi, naravni blisk, ki je postal ob časa do časa svetlejši in močnejši. Blisku je kmalu sledilo volto grmenje, trajajoče navadno do 40 sekund. Bili so gromi, ki so dosegli nad 60 sekund.

Posebno močno grmenje je bilo čuti v času od 19.10 tja do 20.40, nakar je kmalu nehalo tudi deževje.

Vode so začele naraščati

Hudi in neprestani nalivi so povzročili, da so začele vode sila naglo naraščati. Že zaradi naglega tavanja snega prej močno namočena in omešana zemlja ni mogla več sproti varkavati novih velikih vodnih mas, ki so se začele nato valiti po strminah in hribinah nizdol in se stekati v vodne struge.

Kakor kratko poročajo, so katastrofalno začeli naraščati hudourniki po Gorenjskem, ko se je sneg na planinah silno naglo tajal. Besneli so tudi plazovi. Silovito narašča Sava, ki vali iz Gorenjske ogromne vode. Pri Ječju je Sava močno narasla in prestopila bregove. Ozemlje ob izlivu Ljubljance v Savo je poplavljen in popolnoma pod vodo. Velika je voda pri Zalogu in Lazah.

Ljubljanka je v dobrih 24 urah silovito narasla. Na Spici je dosegla skoraj 1,50 m nad normalo. Še večja je pri Fužinah. Skozi mesto vali Ljubljanka rjavo umazano vodo. Tudi struga

Obsodbe vojaškega vojnega sodišča

Vojaško vojno sodišče Višjega poveljstva O. S. »Slovenia« — Dalmacija, odsek Ljubljana, je izreklo naslednjo sodbo v pravdi proti:

1. Kvasu Rudolfu, sinu Ivana in Kern Marije, roj. v Prelogah pri Mokronogu 6. 2. 1912, bivajočemu v Radečah (Nemška Slovenija);

2. Poliču Radku, sinu Antona in Prosen Roze, roj. v Rožnem dolu 23. 2. 1919, bivajočemu v Grosupljem, dijaku;

3. Hrovatu Antonu, sinu Jožefine, roj. v Gornji Makovnici pri Novem mestu 30. 3. 1921, bivajočemu istotam, delavcu;

4. Prijatelju Jožefu, sinu Jerneja in Prijatelj Marije, roj. v Zalni 3. 2. 1922, bivajočemu istotam, delavcu.

Vsi ti navedeni so obtoženi v odsotnosti: a) članstva pri prevratnem združenju (čl. 4. Ducejeve odredbe 3. 10. 1941), ker so v Grosupljem od nedoločenega časa pripadali organizaciji, ki je imela namen nasilno prevreči politično, gospodarsko in socialno uredbo države;

b) prevratne propagande (čl. 5. Ducejeve odredbe z dne 3. 10. 1941), ker so v istih okoliščinah širili propagando za nasilen prevrat politične, gospodarske in socialne uredbe v državi;

c) udeležbe pri oboroženi tolpi (čl. 16. Ducejeve odredbe 3. 10. 1941), ker so v istih okoliščinah bili člani oborožene tolpe, ki je imela namen, da izvršuje zločine proti državi;

d) protizakonite posesti orožja (čl. 2. Ducejeve odredbe 24. 10. 1941), ker so, vedno v istih okoliščinah, posedovali orožje in municijo brez pooblastila kompetentne oblasti.

Sodišče izreka, da so Kvas Rudolf, Polič Rad-

ko, Hrovat Anton in Prijatelj Jožef krivi obtoženih zločinov, in kot take jih obsoja na kazen do smrtne ječe, z vsemi zakonitimi posledicami, včevši tudi izgubo pravic do udeleževanja pri javnih službah za stalno, postavitev izven zakona, povrnitev sodnih stroškov ter stroške za oskrbo v ječi.

To poročilo naj objavi v izvlečku ter enkrat ljubljanski dnevnik »Slovenec«.

Ljubljana, 27. januarja 1943-XXI.

Istotako je isto sodišče izreklo obsodbo proti Sepie Jožefu, sinu Rudolfa in Sepie Jožefine, roj. v Ljubljani 19. 2. 1905 ter istotam bivajočemu, gasilecu. Bil je v odsotnosti obtožen:

a) zločina, ki ga predvideva čl. 1. Ducejeve odredbe 3. 5. 1942, ker je bil v Ljubljani od nedoločenega časa in do septembra 1942 član združenja, ki je imelo namen nasiloma prevreči politično in socialno ureditev v državi;

b) zločina, ki ga predvideva čl. 16. Ducejeve odredbe 3. 10. 1941, ker je v istih časovnih in krajevnih okoliščinah bil član oborožene tolpe, ki je imela namen, da izvršuje zločine proti državi.

Sodišče je izreklo, da je Sepie Jožef kriv obtoženih zločinov in ga kot takega obsoja na kazen do smrtne ječe, z vsemi zakonitimi posledicami, včevši stalno izgubo pravic do javnih služb ter postavitev izven zakona, kakor tudi poravnava sodnih stroškov ter oskrbovanja v ječi. Poročilo o tej razsodbi se mora v izvlečku ter enkrat objaviti v ljubljanskem dnevniku »Slovenec«.

Ljubljana, 26. januarja 1943-XXI.

Iz vzrokov vojne nastaja orožje miru

POT POLITICNE MOCI PETROLEJA

Panama je pripadala do leta 1903 Kolumbiji. Njeno prizadevanje po samostojnosti so podpirale Združene ameriške države in ji v resnici poslane v pomoč vojne ladje, ker so hotele graditi v Panami svoj prekop. Washington je tudi takoj priznal neodvisnost panamske republike, da bi preprečil vmešavanje Kolumbije. Seveda je morala Panama plačati svojo neodvisnost. Leta 1903 je dobila enkratno poravnavo v znesku 10 milijonov dolarjev za prekopno zono in je poslej dobivala le še 250.000 dolarjev »panažec«. Za tako deželo je bilo to veliko premalo. Zvezna pogodba iz meseca julija 1926 pa je podredila panamsko republiko tudi v vojaškem oziru Združenim državam. Še pred to pogodbo je nastal leta 1921 majhen zamejni spor in panamske čete so prekoračile meje Costarice: 430 mrtvih je bilo prvi dan, 832 drugi dan.

Washington je grozil Panami in istočasno proglasil prijateljsko stališče do Costarice, ji poslal strelivo in mornariške vojake. Dogodek se je slabo končal za Deterdinga. Costarica je osvojila Coto. Amerika je poslala razsodnika in dovolila, da so korakale 26. avgusta 1921 njene mornariške čete v znameniti paradi skupno s četami Costarice. Za svojo nepokorščino je bila Panama kaznovana s tem, da so ji zožili meje. In Costarica je pridobila veliko panamskega petrolejskega ozemlja. Washington in ameriški petrolejski interesi so tukaj zmagali.

Spričo vsega tega so končno le spoznali, da bi se ta boj za petrolej utegnil nevarno razvijati. Spori v Mexicu, preprič za petrolejska polja na Sumatri, zdaj Costarica, nevarnost za Panamski prekop — vse to v enem letu: 1921. Hardingu je bilo vsega tega dovolj in je sklical v Washington »razorožitvenoc konferenco. Zasedala je v dneh od 11. novembra 1921 do 6. februarja 1922. Anglija je na tej konferenci priznala enako upravičenost Združenih držav do morja, do-

pusčila, da je bila razdrta pogodba z Japonsko in privolil na delitev Kitajske. Ta razorožitvena in mornariška konferenca je imela prav malo opravka s petrolejem, toda na njej so sklepali »veliki petrolejski mir«, ki bo za politični razvoj Evrope prav tako odločilen kakor bodočnost Mexike ali Venezuele. Bil je to le kratek odmor, ki je razpihal za nekaj časa angleškoameriško petrolejsko vojno za toliko časa, da bo premagan skupni sovražnik in tretja svetovna petrolejska sila — Rusija.

Medtem ko so se v Južni in Srednji Ameriki, v Romuniji in Indiji na smrt borili angleški in ameriški petrolejski trusti, so Sovjeti spet prišli izkoriščati svoje petrolejske vrelce v Bakuju. Tega niso mogla prezreti niti Deterding niti Standard Oil, kajti še pred svetovno vojno je proizvajala Rusija skoro toliko petroleja kakor Amerika, s to razliko, da je ruski petrolej mnogo bolj in ameriškega. Do leta 1917 je bila Rusija na drugem mestu svetovne proizvodnje. Potem je prišla vojna, revolucija in ruski petrolej je izginil z evropskega trga. Beloruske armade, angleški ekspedicijski oddelki in prostovoljci so se borili proti rdeči armadi na petrolejskih področjih Kavkaza. Zdaj so končno prišli ti vrelci v posest Moskve in tam, kjer so pred vojno uničevali mali producenti drug drugega, je prevzela zdaj delo država. Petrolej je bil v dobi, ko je po Rusiji razsajala lakota, edini izvozni predmet in edino zamenjalno blago. Takrat so računali na dumpingom, toda Rusi so se znašli v pravem trenutku. Predsednik državnega petrolejskega trasta Lanov je bil mož, s katerim je bilo treba resno računati. Leta 1922 je znašala proizvodnja ruskega petroleja 6 milijonov ton. Ni preostajalo drugega kakor da se ameriški in angleški petrolejski mogotci združijo in bojkotirajo sovjetski petrolej.

Na gospodarski konferenci v mesecu aprilu leta 1922 v Zenevi je prišlo do zblizanja med Nemčijo in Rusijo. V rapalski pogodbi 16. aprila 1922 sta se obe deželi odpovedali vsaki vojni odškodnini, sklenili obnoviti diplomatske odnose in povečati trgovinske zveze. Tako so Rusi že dobili trg za svoj petrolej. Treba je bilo zdaj dobiti še italijanski trg. To pa je Amerikanci in Angleži le prepričali, da je treba skleniti ne le nekaj začasen mir, ampak trajno petrolejsko premirje, da onemogočijo »rdečo nevarnost«. Posledica tega je bil

sestaneč v mesecu juniju leta 1922 vseh odločilnih petrolejskih mož v Scheveningenu, v septembru istega leta pa se je sešlo na konferenco v hotelu Majestic v Parizu 16 petrolejskih magnatov...

Mexico je po tem premirju med Deterdingom in Amerikanci spet zadihala. Zdelo se je, da bo dežela, ki je bila tako dolgo igrišče petrolejske politike, doživela mir in miren razvoj. Toda prav Mexico je bila, med prvimi žrtvami »petrolejskega premirja«. Številne revolucije so spravile deželo v trajen nemir in jo je bilo vedno težje spraviti v pravi tir. Sovražstvo do tujcev in neke vrste psihoza krvavega maščevanja sta vedno bolj otežkovala izkoriščanje vseh političnih prizadevanj v smislu petrolejske industrije. Počasi so se priučili mehiški politiki, da je treba izigravati Amerikance proti Angležem, London proti Washingtonu, če nočejo takoj strmoglaviti. Okoliščine so bile več kot negotove. Petrolejski trusti so sklenili na konferenci v Washingtonu, da začasno prepuste sami sebi in čakati ter se zadovoljiti s tem, da si zagotove svojo posest in da že navrtane vrelce izčrpajo do kraja, da pa začasno ne vložijo nobenega denarja v nova petrolejska polja.

Ceprav je bila od bogatih mehiških petrolejskih polj do takrat odkritih komaj tisočinka, je bila Mexico na drugem mestu med proizvodnimi deželami in je imela vsekakor možnost, da doseže prvo mesto. Danes je na osmem mestu in proizvajala veliko manj petroleja kakor Romunija. Delež Mexika na svetovni proizvodnji je padel od 27% na 1,7%. Od 193 milijonov sodov v letu 1921 je padla mehiška proizvodnja petroleja na 33 milijonov sodov v letu 1932 in na približno 34 milijonov sodov v letu 1938. Medtem pa se je dvignila v istem časovnem razdobju proizvodnja Venezuele od 4 na 117 milijonov sodov in je dosegla v letu 1938 194 milijonov sodov, skoro prav toliko kakor Mexico v svojem najboljšem času. Petrolejske družbe so hladnokrvno ovirale svojo proizvodnjo v Mexicu, da bi pospešile razvoj Venezuele. Gomez, predsednik Venezuele, je bil prijaznejši, ustrežljivejši kakor mehiški predsedniki. Petrolej brez revolucije je bil cenejši kakor petrolej z neprestanimi meščanskimi vojnami. Tako je prestavljen produkcijski center Južne Amerike brez zadostnih ozirov na narodno gospodarstvo Mexiko. Venezuela je obogatela, Mexico je postala siromašna.

Nova knjiga »Slovenčeve knjižnice«
Izšel je izvrsten roman znanega
češkega pisatelja BAARA:

Knjigo dobite
po vseh knjigarnah in trafikah

»Golobček«

Delo je polno vedrine, sočnih opisov življenja
v češki vasi

Poročilo predsednika odseka industrijskih delavcev

Z izjemo mesta Ljubljane in okolice in z izjemo lesne industrije se na ozemlju Ljubljanske pokrajine pred italijansko zasedbo industrija in obrt nista dosti razvili. Po zasedbi je bila pozornost posvečena tudi izpopolnitvi rudniške industrije. V ostalem pa so tudi drugi industrijski in obrtniški odseki z izjemo grafičnega pokazali stremiljenje po napredku, v kolikor je omejeno dobavljanje surovin to sploh dovoljevalo. Izjemen položaj v pokrajini je zavaljal razvoj industrije na splošno in izdelovalno delovanje, občutno pa omejil tudi izvedbo javnih del.

Število včlanjenega delavstva. Odsek industrijskega delavstva predstavlja danes 15.022 delavcev in nameščenec, od katerih jih je bilo do 31. dec. lanskega leta 2753 včlanjenih v 12 pokrajinskih sindikatih, v 18 skupin in v 6 občinskih sindikatih, kar predstavlja 18,3 % vseh delojemalcev.

Delo za ureditev delovnih pogojev. Pred 11. aprilom 1941 ni bilo mogoče sklepati kolektivnih pogodb razen s posameznimi podjetji, kar je v veliki meri oviralo skupno ureditev vseh delovnih odnosov. Pa tudi zato, ker je bila edina splošna ureditev uredba o minimalnih mezdah, ki so jo tedaj oblasti izdale. Izrabljajoč ugodnosti nove zakonodaje pa se je odsek industrijskih delavcev naglo lotil svoje naloge, da bi uredil službeno razmerje svojih včlanjenec s kolektivnimi pogodbami, veljavnimi za vso pokrajino. Uspeh tega dela je bil v lanskem letu ta, da je bilo sklenjenih 50 ko-

lektivnih in mezdni pogodb, od katerih jih je bilo 19 veljavnih za vso pokrajino. Tako je 9000 delavcev od 15.000 včlanjenih doseglo ureditev svojega delovnega razmerja. Dostojni so ostali izvzeti iz ureditve delovni odnosi manjših kategorij in tistih, katere je bilo težko imeti v evidenci zaradi tega, ker imajo sedež izven Ljubljane. V bližnji bodočnosti bo odsek storil vse, da bi se izvedlo tudi to delo.

Nato je govornik razložil mezdni položaj in dejal: Odsek industrijskega delavstva je dajal s svojimi predlogi in pobudami vso pomoč pokrajinski delavski zvezi pri vseh nastopih za izpopolnitev zakonskih uredb, ki se tičejo določevanja in obdavčbe mezd, posredovanja za delo, omiljenja posledic blokade in povračila mezd delavcem, ki so brez lastne krivde izostali od dela. Prvo leto odsekovskega delovanja je bilo posvečeno tudi ureditvi sindikatov in ureditvi kolektivnih delovnih pogodb. Vsa vprašanja, tičeča se organizacije in mezd, so prišla v razpravo na sejah, sestankih in zborovanjih in sicer na 52 zborih, 134 sestankih članov in na 141 sejah.

Te številke dokazujejo, kako tesno so bili stiki z delavci, kateri so razumeli potrebo delovanja Pokrajinske delavske zveze v njihovo korist. Ugodni uspehi se vidijo tako na organizaciji sami (število odsekovskih članov v mnogih primerih presega celotno število članov vseh bivših strokovnih organizacij na tistem ozemlju), kakor tudi po socialni zaščiti, ki je razvidna iz števila sklenjenih kolektivnih pogodb.

Poročilo predsednika odseka poljedelskih delavcev

Poljedelski delavci so bili doslej izločeni od ugodnosti zakonodaje, nanašajoče se na socialno varstvo delavstva in na njihovo socialno zavarovanje. Zato niso imeli možnosti, da bi si ustanovili trdno sindikalno organizacijo in mogli tako sklepati kolektivne pogodbe. Zaradi posebnega položaja, v katerem so bili poljedelski delavci v preteklosti zavoljo zanemarjenega socialnega in sindikalnega položaja, se je odsek znašel pred zelo obsežnimi in težkimi nalogami. Potrebno je bilo organizirati kmetijske delavce, ki doslej sploh niso poznali sindikalne organizacije; potrebno je bilo urediti tudi njihove delovne odnose s kolektivnimi delovnimi pogodbami, končno je bilo treba raztegniti tudi na Ljubljansko pokrajino zakonodajo o socialnem varstvu in socialnem zavarovanju.

Število včlanjenega delavstva. Število delavcev, ki jih zastopa odsek poljedelskega delavstva, je precej veliko. V pokrajini je okrog 9000 hlapcev in dekel. Poleg tega je okrog 20.000 oseb, katerih glavni dohodek je zaslupek pri raznih kmetijskih, gozdskih in vinogradniških delih. Delovni odnosi delavcev, ki spadajo v to kategorijo, so zelo različni in nejasni zavoljo tega, ker imajo večina majhne kose zemlje, ki jim navidezno dajejo naziv zemljiških lastnikov.

Število sindikatov. Pogoji, pod katerimi se je naš odsek lotil organiziranja poljedelskih delavcev, so bili izredno težavni. Omenjam, da so postali štirje sindikalni voditelji našega odseka žrtve svoje vneme in svoje predanosti delu za našo organizacijo.

cijo. Navzlic temu je bila v glavnem organizacija našega odseka pravočasno izvedena.

Odsek ima štiri sindikate, torej celotno število, kolikor jih je predvidel organizacijski očetek, izvenški kmetijske nameščenec kakor tudi 13 občinskih sindikatov s 557 člani.

Odsekovni predlogi. Res je, da naš odsek še ni mogel doseči občutnejših dobrin v korist poljedelskih delavcev. Pa vendar je storil vse, da bi pripravil bodoče socialne reforme, ki naj bi se uveljavile za Ljubljansko pokrajino. Naš odsek je razen tega sestavil tudi obrazce kolektivnih pogodb za kmetijske delavce, za lesne delavce in za vrtnarje. Razen tega je odsek izdelal predloge za sledeče zakonske ureditve:

1. Za sodelovanje občin pri sestavljanju seznamov poljedelskih delavcev in za uvedbo občinskih razsodišč za poljedelske delavce. Zadevna uredba naj bi uredila pogoje kolektivnih pogodb za kategorizirane delavce. 2. Za uvedbo neugodnostnega zavarovanja za kmetovalce in poljedelske delavce. 3. Za priznanje družinskih doklad za poljedelske delavce. 4. Za izvedbo bolniškega in starostnega zavarovanja za poljedelske delavce.

Potem je govornik omenil vse težkoče, ki se pojavljajo pri širjenju organizacije v pokrajini in načel vprašanje delovnih pogodb, neugodnostnega zavarovanja, družinskih doklad in socialnega zavarovanja, torej vprašanj, ki bodo postopno rešena. kakor je bil govornik zadržan na zasedanju, katerega se je udeležil tudi Visoki komisar.

Poročilo odseka kreditnih in zavarovalnih delavcev

V novih razmerah je položaj kreditnih in zavarovalnih delavcev, hranilnic ter socialnih delavcev, ki so njih uslužbeni zastopniki v odseku industrijskih delavcev, grozi, da bo postal nad vse resen.

Večji del delavcev te kategorije je bil v nevarnosti, da bo odpušen. Treba se je pa zahvaliti intervenciji Visokega komisariata ter njegovemu sklicevanju na čut razumevanja pri teh podjetjih ter deloma tudi naporom od naše strani, da so se mogli rešiti ti delavci od najhujših posledic, ki jih je treba pripisati novim razmeram.

Skupno število zatsopanih delavcev v našem odseku šteje 1365.

Kakor je določeno po organizatornem načrtu Zveze, so delavci včlanjeni v štiri kreditne sindikate, in sicer za hranilnice, zavarovalnice ter za socialne zavode.

Naš odsek je imel nalogo, da je včlanil tudi delavce pri kreditnih združenjih. Ker pa je razvidno, da je finančni položaj kreditnih združenj precej drugačen in da so te zadržane raztresene po vsem ozemlju pokrajine, se je naš odsek znašel pred silno težko organizatorno nalogo.

Skupno število v odsek včlanjenih delavcev šteje 384 oziroma 27,8 % vseh zatsopanih.

Odsek kreditnih in zavarovalnih podjetij je sklenil več kolektivnih delavskih pogodb tako: za delavce pri kreditnih zavodih, za delavce pri zavarovalnih podjetjih ter za uslužbence treh glavnih hranilnic v Ljubljani. S tem se je izboljšal gospodarski položaj zainteresiranih uslužbencev.

Niso še disciplinirani delavni odnosi združnih uslužbencev.

Delovni odnosi uslužbenstva pri socialnih zavodih so disciplinirani z organizacijskimi pravilniki.

Načrti za leto 1943.

V letu 1943 bo odsek skušal izvršiti vse, kar še ni izvršeno v smislu gornjih izvedb, to je: organizirati predvsem delavce v kreditnih združenjih ter zboljšati njih delovne pogoje, ter razviti podporno akcijo. Zlasti bo odsek obračal skrb uslužbenstvu socialnih zavodov.

Zaključek.

Ko podajamo to poročilo Visokemu komisariatu, poročilo o delavnosti, ki jo je dosedaj razvil naš odsek in ko z veseljem ugotavljamo, da naše delo ni ostalo brez dobrih učinkov, si dovoljuje izraziti Visokemu komisariatu našo največjo hvalečnost za dobrohotno pomoč v vsaki priliki.

Sprememba tarife za poštno-čekovni promet

Sledeče postavke tarife za poštno-čekovni promet Poštne hranilnice se spreminjajo takole:

1. pristojbina za manipulacijo 0,20 lire;
2. pristojbina za prenos poštne nakaznice na poštne čekovni račun 0,40 lire;
3. pristojbina za pogojno izplačilo 0,40 lire;
4. pristojbina za pisanje nakaznice 0,40 lire.

Kakor v kriminalnih romanih...

Vnebovpijoči partizanski zločini: 71 letna starka in siromašen delavec živa pokopana — 67 letna slaboumna starka in 45 letna jetična žena zverinsko zaklani

Dne 17. novembra prejšnjega leta je odšla k Sv. Duhu na Polzevo večja skupina domačinov iz Stične in okoliških vasi, da bi izkopali trupli 71 letne Francke Znidaršič in njene 67 letne sestre Julke Znidaršič, p. d. Bučarjevi iz Gornje vasi št. 2 pri Stični, ki ju je drhal pijanih partizanov odgnala 27. avgusta p. l. v hosto in ju ubila v Jakobčevski dolini (gozdna kotlina pri Sv. Duhu, katere lastnik je Habjan Martin iz Nove vasi št. 3). Ob tej priliki je bil najden in izkopan tudi grob dveh drugih partizanskih žrtev: delavca Antona Hribarja in njegove žene Alojzije Hribar iz Meve št. 1, občina Krka.

Nad 30 verodostojnih prič je ugotovilo dejanski stan, da sta bila Francka Znidaršič in Anton Hribar živa zakopana, Julka Znidaršič in Alojzija Hribar, ki je bila v zadnjem štadiju tuberkuloze, pa zaklani z nožem v hrbet.

Uradni zapiski o poškodbah in vzrokih smrti

Ekshumacija trupel pok. sester Francke in Julke Znidaršič iz Gorenje vasi št. 2, občina Stična, ter trupel Antona Hribarja in njegove žene Alojzije iz Meve št. 1, občina Krka, je bila 17. novembra 1942 okoli 9 dopoldne pri Sv. Duhu na Polzevu.

Trupla so bila izkopana v Jakobčevski dolini, ki leži približno 300 m zapadno od cerkve sv. Duh. Kot priče so bili prisotni: zdravnik dr. Gregor Fedran, Hudo št. 13, pater Maver Grebenc iz Stične, neki častnik iz Ljubljane, nečakinja Terezija Znidaršič iz Gorenje vasi, 13 članov vaške straže iz Stične ter 16 domačinov iz okoliških vasi.

Prvi grob na spodnji strani, globok 90 cm, na zgornji strani pa 50 cm. V njem sta ležali dve trupli, v katerih je nečakinja Terezija spoznala teti Julko in Francko Znidaršič. Zgornje truplo, čokato, oblečeno v modro rešetasto obleko, je ležalo na trebuhu v smeri proti jugozahodu. To je bilo truplo Francke Znidaršič. Desna roka v kolku uprta, desna noga v kolenu močno upognjena nazaj. Leva noga iztegnjena, stopalo na znotraj izpodvito, močno uprto ob steno groba. Gole noge obute v čevlje. Truplo še dobro ohranjeno. Spreddaj v zgornjem prsnem delu na desni strani okrvavljeno mesto brez kake vidne rane.

Truplo Julke Znidaršič je ležalo v nasprotni smeri vznak, z glavo ob nogah sestre Francke. Leva roka iztegnjena ob telesu, desna roka upognjena v kolenu preko trupla. Truplo oblečeno v jopico križastega vzorca, krilo temnosivkasto. Čevlji na golih nogah. Prva rana zadaj desno, približno v višini 9. vretenca v srednji lopatični črti, 2 cm široka in 10 cm globoka. Druga rana 4 cm niže, zadana z ostrim predmetom, dobrih 15 cm globoka. Tretja rana na levi strani v višini pod levim rebrnim lokom, globoka 12 do 13 cm.

Julka Znidaršič je verjetno podlegla poškodbam zaradi izkrvavitve. Njena sestra Francka je verjetno padla ozi. se je opotekla v jamo še živa, kar sklepam iz tipične države in lege trupla.

Drugi grob v smeri severovzhodno proti jugozahodu je bil globok pribl. 80 cm. Tudi v tem grobu sta ležali dve trupli. Truplo Antona Hribarja je ležalo zgoraj na levi strani. Oblečeno v srajco, temnosivkasto modre hlače iz čajga in čevlje. Glava še močno v razpadu, truplo še dobro ohranjeno. Roke je imel Hribar v zapestju zvezane na hrbtu in sicer s telefonsko žico. V ustih je imel precejšnjo količino prsti, kar je zbuja domnevo, da so mu bila usta zamašena. V bližini desne ključnice in pod njo večja štiriglatasta rdečkasto-modrikasta lisa. Zadaj v pokrajini križne kosti vidna podolgovata temnomodra lisa. Drugih vidnih znakov poškodb pregled ni ugotovil.

Na pol globlo truplo Alojzije Hribar je ležalo na trebuhu. Noge v kolnih upognjene navzgor. Truplo srednje postave, skrajno shujšano in izčrpano, z veliko golšo. Na levi strani zadaj pribl. v zadnji lopatični črti in v višini 10. prsnega vretenca 5 cm visoka rana. Desno spredaj v spodnjem delu prsnega koša zevajoča rana, verjetno izstop bodljaja. Obleka na prsni strani močno okrvavljena, pod truplom mlaka krvi in okrvavljena zemlja.

Hribar Anton je bil v jami verjetno vržen v omamljenem stanju. To sklepam iz tega, ker na truplu ni bilo opaziti in ugotoviti kake težke poškodbe. Žena Alojzija je umrla zaradi izkrvavitve.

Identiteto izkopanih trupel smo poleg zgoraj navedenih prič ugotovili tudi podpisane priče Stična, 19. novembra 1942.

Dr. Gregor Fedran, zdravnik.
(Sledijo podpisi petih prič.)

Pri Sv. Duhu na Polzevu, kjer so imeli partizani svoje taborišče in svojega uradnega krvni-

ka Vinka Zajca, p.d. Vencajza iz Osele pri Krki, je raztresenih mnogo drugih grobov, v katerih so pokopane partizanske žrtve — okoliški siromaki. Tako so partizanski blagovestniki reševali socialna vprašanja najbednejših med bednili!

Uradni zapisnik o izkopu zgornjih štirih trupel se hrani v treh izvodih na treh različnih krajih. Razen podpisanih prič, katerih imena so poštenim ljudem vsak čas na razpolago (partizanskim krvolokom seveda ne!), je živih še nadaljnjih 24 prič, ki so bile pri izkopu trupel in so si na podlagi vsega, kar so videli in slišale, lahko rekonstruirale strahotno justifikacijo. Partizanski rablji so slaboumno staro Julko Znidaršič vrgli na tla, da je bila z obrazom obrnjena proti zemlji, in jo začeli klati z nožem. Sestra Francka, ki je morala vse to gledati, se jim je hotela iztrgati iz rok, zverinski rablji pa so jo sunili v jamo na zaklano sestro ter jo živo zakopali... Približno enako so slikovidalno Antona Hribarja in njegovo ženo. Alojzijo Hribar, ki je bila v zadnjem štadiju tuberkuloze, so zabodli z nožem v hrbet, možu Antonu, ki se je upiral, so zamašili usta s prstjo in zvezali roke na hrbtu ter ga vrgli živega ali od udarcev omamljenega pahnili na mrtvo ženo v jamo... Vseh 31 prič se je moglo prepričati, da nista imela ne Francka Znidaršič ne Anton Hribar nobene rane. Podplutba na njunem telesu izvirajo od surovih sunkov in udarcev, ki sta jih morale pretrpeti, ko so ju partizanski klavci gnali na morišče.

Vsi partizanski umori po slovenski zemlji so dokazani s številnimi pričami! Pišemo o žrtvah, za katere s 100% zanesljivostjo vemo: katerega dne in vprčo katerih ljudi so bile od partizanov odvedene, od partizanov ubite, od partizanov zakopane. Grmada dokazov za vse te zločine raste do neba. Prišel bo čas, ko bo tudi ona plast ljubljanske inteligence, ki še zmerom simpatizira z OF, osramočena stala pred goro dokazov, pred množico prič! Te priče bodo povzdignile svoj glas in z neizprosnim odločnostjo izpovedale, kar jim na srečo leži. Na tisoče, na desetisoče prič bo govorilo in izreкло svojo obsodbo!

Tem roparskim, požigalnim in morilnim tolpam bi bil seznam prič več kot dobrodošel! Pričo za pričo bi s svojim krvniškim orožjem prisilili k molku, zakaj resnice se boje kot hudič križa... V našem interesu je, da te priče žive dočakaajo dan, ko bomo delali skupen obračun. Sodba bo trda, toda pravična. Tudi ljubljanska zara gospoda bo morala takrat polagati račune!

Delitev racioniranih živil v februarju

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino sporoča:

Meseca februarja 1943-XXI bodo dobili po-trošniki sledeča racionirana živila:

1. na navadno živilsko nakaznico (za vse potrošnike) dnevno 150 gr kruha ali 130 gr krušne moke ali 225 gr koruzne moke, 1800 gr riža, 200 gr testenin, 500 gr sladkorja, 100 gr svinjskih maščob, 200 gr masla, 1 del olja, 100 gr mila, 200 gr fižola na odrezek A (samo na ljubljanske živilske nakaznice — izvzeti so zalogari), 600 gr soli na odrezek B;
2. na dodatno živilsko nakaznico SD I (za ročne delavce) dnevno 150 gr kruha ali 130 gr krušne moke ali 225 gr koruzne moke;
3. na dodatno živilsko nakaznico SD I+II (za težke delavce) skupno: dnevno 250 gr kruha ali 217 gr krušne moke ali 375 gr koruzne moke, 500 gr riža, 100 gr testenin;
4. na dodatno živilsko nakaznico SD I+II+III (za najtežje delavce) skupno: dnevno 350 gr kruha ali 300 gr krušne moke ali 525 gr koruzne moke, 500 gr riža, 100 gr testenin;
5. na dodatno živilsko nakaznico GM-a (za otroke do 3 let) 900 gr riža, 100 gr testenin, 500 gramov sladkorja, 750 gr marmelade na odrezek »7«;
6. na dodatno nakaznico GM-b (za otroke od 3 do 9 let) 100 gr sladkorja, 1000 gr marmelade na odrezek »20«;
7. na dodatno nakaznico GM-c (za mladino od 9 do 18 let) 100 gr sladkorja, 1000 gr marmelade na odrezek »Vile, dnevno 50 gr kruha ali 42 gr krušne moke ali 75 gr koruzne moke;
8. na dodatno bolniško nakaznico za kruh dnevno 100 gr kruha ali 83 gr krušne moke ali 150 gr koruzne moke.

KULTURNI OBZORNIK

F. Lehar: »Zemlja smehljaja«

Med novejšimi operetnimi skladatelji zavzema F. Lehar eno najbolj vidnih mest. Njegova dela niso omembe vredna samo zaradi njih velikega števila, ampak tudi zaradi razsirsosti in priljubljenosti, katere so pri operetni publikii deležna. Po večini so to resna dela, ki segajo ekoraj na področje opernih tvor, zato jih tudi resni glasbenici z upoštevanjem jemljejo na znanje; dejanje samo ni plehko, kot je to slučaj pri mnogih operetah, pa tudi glasba stremi za višjimi cilji. Ima pa Lehar tudi sicer spretno roko, da zna svoja dela napraviti vabljiva za občinstvo, ki ljubi na odru razkošno opremo, eksotične plesne in druge, bolj v zunanost negibajoče učinke in dejanja in glasbi.

Vse te in še mnoge druge, čustveno stran človeškega doživljanja zadevajoče poteze nosi tudi Leharjeva opereta »Zemlja smehljaja«, mnogim poslušalcem znana še po izvedbi v ljubljanski operi pred leti, premmnogim pa tudi iz kina v odlični zasedbi z Richardom Tauberm-jem. Prav je storila operna uprava, da jo je letos dala ponovno na spored. S tem je storila uslugo mnogim obiskovalcem opernega gledališča, ki si poleg, rekli bi: abstraktne zatopljenosti v čisto glasbo želijo še obilnejšega ugodja za oči in ušesa.

Predolga je vrsta vseh sodelujočih, da bi mogli njih nastop primerno označiti in oceniti, zato omenimo samo najvidnejše. Mlejnikova je bila kot hči grofa Lichtenfelsa (Anžlovar) pevsko zelo dobra; igralsko je bolj ugajala na mestih, kjer pride do veljave živaheh, razposajen, igriv temperament; manj resnična se je zdel tam, kjer posega v njeno življenje tra-

gična usoda, ki bi jo moral tudi poslušalec po-doživljati. Njen glavni soigralec je bil D. Cuden. Glasovno je skoraj še bolj ugajal kot v »Traviatu«, v kolikor niso nekatera mesta za njegov glas razmeroma nizko pisana. Kar se igranja tiče, bi pa sodil, obratno kot pri Mlej-nikovi, da so pri njem tragična mesta bolj pristno doživeta kot ona lahkotnejša znač-ja. Loro je igrala Japljeva. M. Sancin in Bar-bičeva sta imela vloge, brez katerih bi v tej resno zasnovani opereti pogrešali potrebnega sproščanja. Posebnost je bil nastop C. Debeveca, ki je kot zastopnik starih kitajskih tradicij s svojo hladno, ledeno besedo hromil polet mla-dih zaljubljenecv. Poleg imenovanih so tudi igralci manjših vlog poskrbeli za uspeh dela. K njim lahko štejemo tudi solopesalce (Brav-ničarjeva, Japljeva, Remškarjeva, Pogačar) in baletni zbor.

Dirigiral je Simoniti. Orkester je dobro zvenel; tudi številna eksotično pobarvana me-sta so bila dobro zadeta. Režijo in plesne točke je oskrbel Golovin, ki se je v obeh panogah prepričljivo vživel v tuje in dokaj nenavadno okolje; zlasti v plesih smo videli marsikako novo domisljico. Če omenimo še, da je napravila načrte za kostume J. Vilfanova, cvetlični aran-žma pa oskrbeli trdka Pavel Simenc (za oboje je bilo treba živahne, domiselnosti polne iznaj-ljivosti), potem smo nekako omenili vse, kar je pripomoglo k uspehu predstave. M. T.

Jubilejna predstava v Operi

Pred nekaj dnevi je slavila naša opera svojevredno slavnost: Verdijeve »Traviata« je doživela svojo stoto uprizoritev na ljubljanskem odru. Vsekakor je to število predstav, ki ga je deležno malokatero delo, značilno za kakovost imenovane opere, obenem pa po njem lahko merimo tudi razpoloženje in sprejemli-vost občinstva, po katerem so koncem koncev

število predstav ravna. Značilno je, da je »Tra-viata« dosegla baš v letošnji sezoni najvišje število predstav, do zdaj celih 21. Temu rekor-du se približajo uprizoritve v sezoni 1935/34 s 17 predstavami; na tretjem mestu stoji sezona 1924/25 z 12 predstavami; od te sezone dalje tudi štejemmo uprizoritve, ki so letos dosegle število sto.

Med umetniki, ki so v tem razdobju nasto-pali v »Traviatu«, dobimo mnoga sloveča imena. Izmed njih omenim samo naslednja: Vesel-Pola, Sovilski, Popov, Gajeva, Kovač, Gjurgjenac, Gostič, Janko. Zadnji je poleg Vidaličeve in Čudna, ki je najnovejša pridobitev naše opere, sodeloval tudi pri jubilejni predstavi.

Od dirigentov omenim Neffata, Štritofa in Žebreta; režirali so pa Sevastianov, Bučar, Kreft in Debevec.

Jubilejna predstava je pokazala, da ni »Traviata« kljub številnim uprizoritvam na svoji priljubljenosti nič zgubila; nasprotno: pri-srčne ovacije, darila, razkošna oprema odra, ki je bil ves v cvetju (za okusen cvetlični aran-žma je poskrbel cvetličarja Herzmanski); vse to je dalo slutiti, da ta jubilej verjetno ni bil zadnji. Delo, ki zajame poslušalca tako po svo-ji glasbi kot po čustvenem zgrajenem dejanju, zasluži v polni meri pozornost, ki mu jo občinstvo izkazuje. M. T.

Sedmi simfonični koncert

Ponedeljkov simfonični koncert je stal pre-težno v znamenju ponovitve nekaterih najpri-ljubljenejših točk, izbranih iz sporedov dose-danjih koncertov. Tako sta bila nova prav za prav samo Rossinijeva uvertura k operi Viljem Tell in Dvořakov slovenski ples, dočim smo Čajkovskega violinski koncert v d-duru, Schu-berťov h-mol simfonijo ter Adamičev Potkan ples v tej sezoni že slišali. S temi ponovitvami je bilo, kot je pokazal obisk, občinstvu ustre-

ženo. Prepričani smo, da tudi vodstvo koncertov ni dalo teh točk ponovno na spored iz zadrege, ampak iz prepričanja, da poslušalec šele po večkratnem poslušanju dojamne vso lepoto, skri-to v kakem delu. Večkrat doživimo, da koncer-tanti trčajo iz svojega sporeda to ali ono točko, najprej domaćega avtorja, z motivacijo, da je bila pred toliko in toliko četi že izvajana. Tako vložil skladatelj svoj čas in trud v dela, ki jih, če ima srečo, v svojem življenju morda enkrat samkrat sliši. Tem manj jih more poznati po-slušalec. Težko je potem govoriti o glasbeni tradiciji ali o sistematični glasbeni vzgoji, ki jo je mogoče pospeševati le na ta način, da se seznanj občinstvo z važnejšimi deli tudi v po-drobnostih, kar je pa po enkratnem površnem slušanju težko doseči. Misli, ki prihajajo poslu-šalcu nehot ob tem koncertu, bi mogli še glob-lje razpresti in opozoriti na nekatere nedostat-ke v našem glasbenem življenju.

Rossinijeva uvertura k Viljemu Tellu je duhovito delo, bodisi po iznajdljivosti, kjer slika dogodke iz narave, ali v instrumentaciji. Uvod, v katerem nastopijo samo čelisti, je prav dobro zvenel; omenim zlasti dovršeno igró so-dist Sedlbauerja. Violinist A. Dermelj je od-igral iz Čajkovskega koncerta v d-duru prvi stavek. Celoten koncert je igral na enem prejš-njih koncertov. Poleg virtuosne tehnike ima topel, izredno čist ton, probujen tudi v večji dvorani. Občinstvo je kot vedno, tudi to pot simpatično sprejelo Schubertovo simfonijo v h-molu. — V Dvořakovem plesu št. 16 se menja-vajo napevi čustvenega značaja z bolj raz-igranimi. Orkester jih je dobro podal. Za za-ključek so zaigrali še Adamičev Potkan ples.

Koncert je vodil Drago M. Sijanec večino-ma na pamet. Orkester je dobro reagiral na njegove kretnje in je bil veren vršilec njego-vih intencij. Tudi je bil pri Čajkovskega vio-linskem koncertu v pravem razmerju do solista. M. T.

Nekaj za mlada srca

Mož z železno naličnico

Pariz je bil v vrtnicu. Zmeraj je bilo kaj novega, kar je vzbujalo pozornost. Razkošni sprej, sijaj na dvorcu sončnega kralja Ludovika XIV. — vse to je ljudstvo venomer držalo na vrhvi. V francoski prestolnici ni bilo dotlej še nikoli takega dvorskega razkošja. Si-

Pred vrati mrkega poslopja se je ustavila no-silnica, ki sta iz nje izstopila dva moška.

jaj vseh drugih vladarjev je obledel spričo tega sonca.

Toda v Parizu in krog njega niso bile same palače. Sredi mesta so se dvigali tudi sivi, stolpi zavarovani zidovi bastije, francoske državne jetnišnice. Bilo je 18. septembra 1698 ob treh popoldne, ko se je pred vrati mrkega poslopja ustavila nosilnica z zavešenimi okni, ki so jo spremljali oboroženi jezdec. Dva moška sta izstopila iz nje. Obraz prvega je bil pokrit s črno žametasto naličnico, ki so bile pod njo skrite poteze obraza. Rožljaje so se zaprla težka, z železjem okovana vrata za njima. Eden

Lovec na tjujenje in morski človek

(Škotska pravljica.)

Nekoč je neke visoko na severu Škotske živel neki mož. Stanoval je v koči na morskem obrežju in je lovil tjujnje, katerih dragocene kože je prodajal. S tem si je služil vsakdanji kruh.

Ker je bil priden in spreten, je na ta način prišel do velikega premoženja. Ravno tam so namreč tjujnji prihajali na suho v velikem številu in se na pečinah v bližini njegove koče sončili. Prav nič ni bilo težko splaziti se k njim in jih usmrtiti.

Nekateri teh tjujnjev so bili večji od svojih tovarišev in obrežni prebivalci so žužljali, da to sploh niso morski psi, temveč da so to morski povodni mladeniči in povodne deklice, ki prihajajo iz svoje domovine v Oceanu in prevzamejo to posebno obliko zato, da morejo priplavati skozi vodo in dihati v našem zemeljskem zraku. Naš lovec na tjujnje pa se je temu pripovedovanju samo smejal in rekel, da se take tjujnje posebno izplača usmrtiti, kajti kože teh so tako velike, da dobi zanje prav posebno veliko denarja.

In tako se je nekega dne zgodilo, da je spet šel na lov ter odkril izredno velikega tjujnja. Zabodel ga je s svojim lovskim nožem; toda bodisi, da ga ni dovolj zadel ali da je bilo kako drugače — na vsak način je tjujlenj glasno zakričal in z nožem v hrbtu zdrnil s pečine v morje ter tam izginil.

Lovec se je zelo jezil na samega sebe, ker je bil tako neroden in je vrlju vsega prišel še ob svoj nož ter je precej pobit ošel proti domu h kosilu. Na poti pa je srečal nekega jezdeca, ki je bil tako velik in tako nenavaden, sedel pa je na tako ogromnem konju, da je lovec kar obstal in ga začuden opazoval in ogledoval, kajti zelo rad bi bil izvedel, iz katere dežele tujec prihaja.

Tudi tuji mož se je ustavil, ga vprašal, kateri poklic izvršuje in ko je izvedel, da je lovec na tjujnje, je naročil veliko množico koč. Lovec je bil tega zelo vesel, kajti tako naročilo je zanj pomenilo velik zaslužek. Toda močno se mu je podaljšal obraz, ko je jezdec pristavil, da mu mora kože dostaviti že zvečer istega dne.

»Tega ne morem storiti,« je razočaran rekel, kajti tjujnji pridejo spet na pečine šele jutri zjutraj.

»Jaz te lahko peljem na neki kraj,« je rekel tujec, »kjer so velikanske množice tjujnjev. Če hočeš, potem sedi za moj hrbet na konja in pojdi z menoj.«

Jezdila sta dalje kakor veter, dokler nista končno prišla na rob neke ogromne pečine, ki se je strmo končevala v morje. Tu je skrivnostni jezdec s potegljajem ustavil konja. »Stopi dol,« je kratko velel. Lovec je storil, kakor mu je ukazal, in ko je začutil pod seboj trdna tla, je previdno pogledal čez rob čeri, da bi videl, ali leže spodaj na kakšnih skalah tjujnji. Zelo se je začudil, ko sploh ni videl nobenih nadaljnjih skal, samo modro morje, ki je butalo ob vznožje te pečine.

»Kje so tjujnji, o katerih si govoril?« je prestrašen vprašal in si sam pri sebi želel, da se ne bi nikoli podal v tako nepremišljeno dogodivščino.

Zdaj šele se je lovec preplašil, kajti slutil je, da ga čaka nekaj hudega, in na tako zapuščeni kraj je vedel, da je brezpomembno klicati na pomoč. In videti je bilo, da se bodo njegove zle slutnje uresničile, kajti v naslednjem trenutku mu je tujec položil roko na ramo, ga z glavo navzdol sunil dol in visoko je brizgnilo morje, ko se je potopil vanj.

Mislil je, da je prišla njegova poslednja ura in ni mogel razumeti, kako se more tako nedolžnemu človeku zgoditi kaj tako hudega. Toda, kako je osupnil, ko je opazil, da se je morala zgoditi z njim neka sprememba, kajti voda ga ni zadušila, čisto lahko je mogel dihati in on in njegov tovariš, ki je bil še vedno ob njegovi strani, sta se potopila na morskno dno ravno tako hitro, kot sta prej zletela skozi zrak.

Potapljal sta se vedno globlje in globlje, nihče ne ve, kako globoko, dokler nista končno stala pred velikanskimi vrati, ki so bila kakor iz rdečih koral in so bila vsa okrašena z morskimi školjkami. Sama so se odprla. Ko sta prišla skozi vrata, sta bila v veliki veži, katere stene so bile iz bisernice in iz rumenega in trdnega morekega peska. V veži pa je mrgolelo tjujnjev, in ko se je lovec obrnil k svojemu to-

teh tujcev je bil gospod Saint-Mars, novi guverner bastije, ki je pravkar nastopil svojo službo. Drugi pa, ki ga je privedel s seboj in je imel naličnico, je bil jetnik.

Novi guverner je dal poklicati svojega namestnika v bastiji, ki je imel seznam vseh jetnikov. Ukazal mu je, da naj uredi stolpno sobo za novega jetnika in naj jo oprepi z dobrim pohištvom. Imena ni nobenega povedal in je želel, naj se vpiše prišlec brez imena v seznam. Po vsem tem se je dozdevalo, da je bil novi jetnik odličnega rodu.

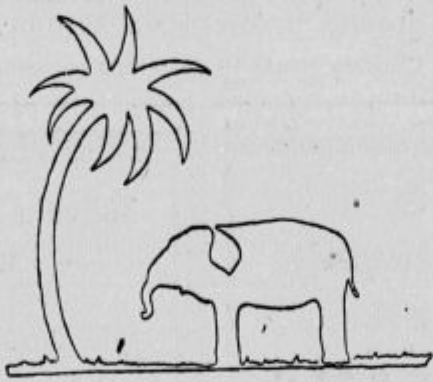
Ni čudno, da so bili vsi silno radovedni, kdo bi bil ta jetnik, ki je imel zmeraj naličnico na obrazu.

V Parizu med ljudstvom in celo na kraljevskem dvoru so se pojavile vesti o skrivnostnem jetniku, čigar obraza ni smel nihče videti, niti ne guvernerjev namestnik, ki je vodil vso upravo in seznam jetnikov. Najbolj trapaste govorice so se razširile po mestu in po vsej deželi. Spočetka so vsi mislili, da je jetnik pesnik Molière, nato so dejali, da je bržkone brat kralja in celo to so si prišepetavali, da je mož z naličnico pravi kralj Ludvik XIV. Pojavili so se razni lističi, ki jih je ljudstvo kar strastno prebiralo. Vsakdo je bil prepričan, da ve za skrivnost in je pravilno poučen o človeku z naličnico.

Polagoma se je razvedelo, da je bil jetnik že več let zaprt na otoku Sainte Marguerite v Sredozemskem morju. Ondi je bival v stolpu, ki se je visoko dvigal tik morja, in zamreženo okno je bilo tako visoko nameščeno, da je mogel jetnik videti komaj košček neba. Nikoli ni smel kak paznik v celico, le skozi odprtino na stropu so mu spuščali hrano vanjo. Hrušenje valov, ki so pljuskali ob stolpu, je bil edini glas, ki ga je jetnik poslušal dan in noč. Najrazličnejše vesti so razširjale. Tako poroča Voltaire, da je mož z naličnico nekega dne z nožem napisal nekaj na srebrn krožnik in ga je vrgel ribiču skozi okno. Ribič je prinesel krožnik guvernerju, ki je strogo zasliševal ribiča, ali je prebral, kar je bilo na krožniku. Šele ko mu je ribič zatrdil, da sploh ni pismen, je bil izpuščen. Tako je ribiča rešila njegova neizobraženost. Nekateri pa so pripovedovali, da so zvedeli od nekega meniha, ki je bil videl, kako plava nekaj belega pod celico moža z naličnico. Meneh je tisto dvignil iz vode in je videl, da je bila srnjca iz najtanjšega platna, ki je bila čez in čez popisana. Tudi menih je izročil rajco guvernerju, ki mu pa ni verjel, da ni ničesar prebral s srnjce. In dejali so, da je tisti menih čez dva dni nenadoma umrl. Koliko je bilo resnice na teh bajkah, nihče ne ve, in ljudska domišljija je iz moža z žametasto naličnico naredila moža z železno naličnico. In kot tak živi skrivnostni jetnik dalje v zgodovini.

V zidovju bastije ni živel dolgo. Že 10. novembra l. 1703 so ga dobili mrtvega v celici, ne da bi bil poprej kaj bolan. Tedaj se je v seznamu jetnišnice tudi prvikan pojavilo neko ime zanj in sicer je bil vpisan kot gospod de Marchiel in je bila zraven pripomba, da so plačali za pogreb 40 liber.

Šele čez več let nato, so nekateri odkrili, da je bil tisti skrivnostni jetnik zares v bastiji. Pravijo, da je bil protidržavni zločinec; grof Ercole Antonio Mattioli, prejšnji tajnik vojvode iz Mantue, ki ga je bil Ludvik XIV. vzel v službo kot ogleduha. A ko je Mattioli zvedel za načrt »sončnega kralja«, da se hoče polastiti trdnjave Casal, ki je pripadala vojvodi iz Mantue, je izdal ta načrt vojvodi in je tako, prekršil namene Ludovika XIV. Po dolgem in brezuspešnem zasledovanju se je slednjič kraljevim vohunom le posrečilo izvahiti grofa na francosko ozemlje, kjer so ga prijeli in zaprli in je v bastiji tudi umrl, bržkone nasilne smrti. To je skrivnost »moža z železno naličnico«.

Kdo zna narisati z eno potezo?

varišu, da bi ga vprašal, kaj vse to pomeni, je prestrašen videl, da se je tudi ta spremenil v morskega psa. Kdo pa popiše njegovo grozo, ko se je zagledal samega sebe v zrcalu na steni in videl, da ni več človek, temveč da se je spremenil v čudnega, dolgodlakega, rjavega morskega psa.

»O, gorje meni,« je rekel samemu sebi, »ta zvijačni tujec me je čisto brez krivde začaral, in v tej strašni preobrazbi bom zdaj moral ostati do konca svojega življenja.«

Od začetka ni nobeno od velikih bitij govorilo z njim. Iz nekega neznanega vzroka so bila vsa zelo potrta, hodila so po veži tiho semtertja in med seboj žalostno šepetala ali pa so se zamišljena vlegla na pesek in si s svojimi mehkiimi plavuti vtirala debele solze.

Toda potem so ga opazili, tiho govorili drug z drugim in nenadoma je njegov vodnik izginil skozi neka vrata na koncu veže. Ko se je vrnil, je držal v roki velik nož.

»Si to že kdaj videl?« je vprašal in ga pokazal nesrečnemu lovcu na tjujnje, ki je spoznal svoj lastni lovski nož, s katerim je zjutraj zadel tjujnja in katerega je ranjena žival odnesla s seboj. Ob tem pogledu je lovec padel na tla in prosil milosti, kajti mislil je, da so stanovniki te votline jezni zaradi rane, ki jo je zadel njihovemu tovarišu. S pomočjo čara so ga dobili v svojo oblast, pripeljali v svoje podzemeljsko bivališče in zdaj ga bodo usmrtili, da se maščujejo nad njim.

Toda namesto tega so se zagneli okrog njega in drgnili svoje mehke nosove ob njegovo kožo, da bi mu pokazali svojo naklonjenost, in ga prosili, naj se ne razburja, kajti ničesar se mu ne bo zgodilo; nasprotno, vse življenje ga bodo imeli radi, če bo le storil to, kar bodo od njega hoteli.

»Recite mi, kaj to je,« je odgovoril lovec, »in naredil bom, če mi je mogoče.« — »Pojdi za menoj,« je rekel njegov vodnik in šel z njim

Kdo je najbolj pameten?

V prostih dneh se lahko prav lepo zabavamo, če vzamemo nekaj listov papirja in nekaj svinčnikov. S svinčnikom in papirjem lahko vsakdo kaj počenja, pa čeprav ni kdo ve kakšen risar. Za bolj odrasle in brihtne pa prinašamo danes igre osmih vprašanj. Vprašanja napišemo samo na levo polovico papirja. Desno pustimo prosto za odgovore. Vsak igralec in

igralka dobi tak papir in mora v 10 minutah napisati odgovore. Seveda ne sme nič izpraševati in tudi ne škiliti k sosedu in prepisovati! Kdor pravilno odgovori na vsa vprašanja, tisti je najbolj pameten — ali ima največ sreče. Za primer navedemo deset takih vprašanj, ki pa niso lahka. Poglejte!

1. Na kateri stopinji je ledišče po Fahrenheitu?
2. Koliko mlečnih zob dobi človek?
3. Kdo je prišel prvi na severni tečaj?
4. Koliko držav imajo Združene ameriške države?
5. Kateri je najstarejši kralj v Evropi?
6. Od kod je prišel krompir?
7. Kako se imenuje glavno mesto Perzije ali Irana?
8. Kdo je iznašel dinamit?
9. Katera je največja reka na svetu?
10. Koliko je luna oddaljena od nas?

Napoleon je naenkrat kupil 150 funtov tobaka za njuhanje

Napoleon I. ni porabil samo neznansko veliko denarja zase za perilo (na leto je plačal za 6 ducatov srajc 5000 frankov), ampak je izpraznil v treh mesecih nič manj ko po 162 steklenice parfuma, ki mu je bil lako pri srcu. Ker je bil strasten njuhalec tobaka, ga je nakupoval kar po stole.

Morje — največja lekarna

Mnogi še ne vedo, da je morje, oziroma morská voda, glede na svoje kemične sestavine enaka človeški krvi. Vsebuje vse snovi, ki jih ima kri, torej vse snovi, ki jih je človeško telo potrebno za obstoj in življenje. Te snovi so — recimo iz raznih rudniških solj — predvsem jod, fosfor, beljakovine, železo in apno, torej stvari, ki jih mora človeško telo zmeraj imeti. Prav zato, ker morská voda vsebuje vse te snovi, je ta voda prvovrstno zdravilo. Zatorej so v novejšem času v morskih kopališčih uvedli posebno zdravljenje s pitjem morske vode, tako da se kopališki gostje in bolniki tudi notranje zdravijo z morskó vodo.

Seveda ni treba, da gre človek prav k morju, v samo »lekarno« po to zdravilo. Lahko uživaš vse te snovi, ne da bi se podvržel posebnemu zdravljenju s pitjem morske vode. Morske ribe vsebujejo iste snovi, kakor morská voda, kjer ribe živijo. Zato je uživanje morskih rib za človeško zdravje, zlasti za mladino, največjega pomena. Z mesom morskih rib uživamo vse tiste zdravilne snovi, ki jih naše telo potrebuje sleherno uro in vsak dan. — Jedj iz morskih rib niso priporočljive le zdravim ljudem, temveč tudi bolnikom, ali bolje — ljudem, ki niso povsem zdravi. Predvsem je ribje meso jako lahko prebavljivo in so ga zaradi fosforja, joda in protiradičnih vitaminov potrebni posebno ljudje z bolnimi živci, z bolnim želodcem, s slabo prebavo in pa rahilični otroci.

k vratom, skozi katerega je izginil, ko je šel iskat nož. Lovec mu je sledil. In tam je v nekem manjšem prostoru našel velikega rjavega morskega psa, ki je ležal na steli iz morské haloge in imel ob strani režečo rano.

»To je moj oče,« je rekel njegov vodnik, »ki si ga danes zjutraj ranil, ker si mislil, da je navaden morski pes, ne pa morski človek, ki zna govoriti in misliti tako kot vi smrtniki. Privedel sem te semkaj, da mu obvežeš rano, kajti samo tvoja roka ga more ozdraviti.«

Nobene izkušnje nimam o zdravlilstvu,« je rekel lovec na tjujnje, ki je bil zelo začuden nad potrepeljivostjo teh nenavadnih bitij, ki jim je nevede prizadel hudo, »toda zavezal bom rano, kakor bom le znal in bridko mi je žal, da sem mu jo zadal jaz.«

Šel je k ležišču, se sklonil nad ravnjenega morskega človeka, mu rano izmil in jo, kolikor je le znal, obvezal. Videti je bilo, da je dotik njegovih rok čaroben, kajti komaj je bil gotov, se je rana zaprla in ostala je samo brazgotina; stari tjujlenj je skočil kvišku in bil zdrav kakor poprej.

Tedaj je v palači morskih pesov zavladalo veliko veselje. Smejali so se, klepetali in se med seboj na svoj čudni način objemali. Se gnetli okrog svojega tovariša in drgnili svoje nosove ob njegovega v znamenje, kako srečni so zaradi njegovega zopetnega ozdravljenja.

Ves ta čas pa je lovec stal sam v nekem kotu in po glavi so se mu podile temne misli, kajti čeprav je zdaj videl, da ga ne nameravajo usmrtiti, se mu ni zdelo razveseljivo, da naj bi preostanek svojega življenja preživel kot morski pes globoko pod morjem.

Tedaj pa je v veliko njegovo veselje prišel k njemu njegov vodnik in rekel: »Zdaj se lahko vrneš spet domov k ženi in otrokom. Peljal te bom nazaj, toda samo pod nekim pogojem.« In ta je? Je željno vprašal lovec, ves iz sebe od ereče, da se bo vrnil na svet in k svoji družini.

A Tebe ni

Mamica, še veš kako je dolg in pust večer ko se zaganja veter v dver, da okna plašno trepetajo?

Se veš, kako sva pozno v noč to divjo pesem poslušali in klokotanje vode po žlebeh?

In Ti zaprla si oči, če se je v blisk nebo razklalo in bešen, neugnani smeh v pozdrav na zemljo je poslalo

Nocoj odbila pravkar polnočna je ura, z odprtimi očmi strmim v nebo, lovim vihar, In ni me strah.

Le Tebe ni... Se veter se mi zdi v vsej svoji silni moči tih in plah.

POVEST PILOTA ŠTEFANA

43.

Odvedel me je vojak precej globoko doli v ječo. Že itak ne bi mogel pobegniti, pa so me njegovi pomočniki še krepko privezali ob mogočen kamnit steber. Družba so mi bile ostudne podgaue.

44.

Dolgo sem ostal v ječi. Kaj sem neki storil? Ko je prišel pome tisti velikan, me je odpeljal preko velikih hodnikov in krasnih soban v prostorno dvorano. Čeprav sem se močno bal, sem bil vendar kar prevzet.

Škotska

»Oče, daj mi pol penija, da si kupim pomarančo tamle na stojnici!«
»Pri nae pa za kaj takega ne međemo denarja ven! Pojdi tja, pokazi ženski osele, pa bo koj vrgla pomarančo za teboj!«

»Da slovesno obljubiš, da ne boš nikoli več ranil kakega morskega psa.« »To bom storil prav rad,« je odgovoril, kajti čeprav je ta obljuba pomenila izgubo njegovega življenjskega zaslužka, je vendar čutil, da bi mogel začeti kot novega, samo če bi dobil spet svojo človeško postavo. Zelo slovesno je vse to prisegel pri tem dvigal svojo plavut in vsi drugi morski psi so se kot priče gnetli okrog njega. In ko je bil gotov, je šel po veži vzdih olajšanja, kajti tega loveca so se od vseh najbolj bali. Nato je rekel nenavadni družbi zbogom, šel s svojim vodnikom nazaj ekozi koralna vrata — gor, višje in še višje skozi mračno zeleno vodo, dokler ni postala lažja in lažja in sta se končno znašla izven valovja v sončnih žarkih.

Z enim skokom sta dosegla vrh pečine, kjer se je črni konj mirno pasel in čakal nanju. Ko sta zapustila vodo, se je njuna nenavadna postava spet izpremenila, bila sta spet kakor poprej preprosti lovec na tjujnje in veliki dobro napravljeni gospod v fahalni obleki.

»Stopi gor in sedi za menoj,« je rekel ta, medtem ko se je zavihtel v sedlo. Lovec je storil, kot mu je zapovedal in se trdno prijel sukne svojega tovariša, kajti dobro se je spominjal, kako bi bil na prvi ježi skoraj padel dol.

In vse je šlo kakor poprej. Jezdec je zgrabil vajeti, konj je zdrvel in ni trajalo dolgo, pa je lovec na tjujnje stal zdrav in v redu pred svojimi vrtnimi vrati. Toda v trenutku, ko mu je dal roko v slovo, je tujec privlekel ven veliko množico polno zlata in mu jo podal.

»Ti si naredil svojo dolžnost, zdaj moramo še mi svojo,« je rekel. »Ni treba, da bi ljudje rekli, da smo sprejeli delo poštenega moža, ne da bi ga zato poplačali. S tem lahko izhajaš do konca svojih dni.«

Tedaj je izginil. Ko je začuden lovec nesel možnjo v svojo hočo in prešel zlato na mizi, je spoznal, da je tujec govoril resnico in da bo odslej bogat človek.

A. Fogazzaro:

90

Palača ob jezeru

»Kje neki pa je dobila samokres?« je vprašal drug glas.

»Imela ga je že dalj časa. Vrtnarjev sin je že lansko poletje pripovedoval, da njegova gospodarka za zabavo strelja na kipe v vrtu.

»Zdravniki se je bal, da bi se končala sama. Čudno, da nau ni prišlo na misel, da bo umorila njega.«

»Bržkone ni poznal vse zgodbe. Da bi se ona hotela končati! Pravijo, da je na dnu brezduha. Lahko verujete, če hočete. Vem, da je niso našli nikjer. Kako pa je znala hoditi po hribih? Srečala sem jo parkrat v gozdu. Urna je kakor srna. Bogve kje je že zdaj! Ni izključeno, da se je pridružila cigantom, ki krojijo te dni tod. Sicer pa nisem samo jaz tega mnenja.«

Ostale ženske ki niso verjele in so bile mnenja, da bi bilo treba preiskati brezduha. To pa je bilo nemogoče, ker je to brezduha bilo sila globoko.

Zupan, Steinegge in župnik so se medtem vrnili. Brez dvoma so videli Edito na obzidku, ker je padala svetloba skozi okno naravnost na njo.

»Verjemite mi, je dejal župan tovarišema, splošno mnenje je, da tudi on ni bil kaj prida. Dokaz za to je to, da je prišel ljubimkovat z markizo, medtem ko je bil njen stric na smrt bolan in je bila ona na tem, da se poroči z drugim. Prav je imel sodnik, ko je nocoj dejal, da je naredil tak konec, kakršnega je zaslužil.«

Steinegge je videl Edito, a zdela se mu je prav, da sliši vse to, ker je po župnikovem pripovedovanju sodil, da hčerkinu nagujenje do Silla ni bilo preveč globoko.

»Tudi jaz sem se zmotil,« je dejal; »saj je bilo prav lahko zmotiti se v sodbi o tem človeku, kajti bil je silno prikupen. Zdi se mi, da je bil mnogo bolj v besedah kot v dejanjih. Prepričan sem, da ni gojil nikdar nikakega plemenitega čustva niti za markizo, niti za koga drugega. Poznal

sem že več književnikov. Prav vsi so enaki. Njihova čustva niso nikdar stanovita. Včeraj je prišel v Palačo, danes je odhajal in Bogve kje bi se bil ustavljal jutri.«

»Prav,« je dejal don Inocencij. »Priznajte pokojniku.«

»Ste slišali o pismu?« je vprašal župan.

»Ne. Kakšno pismo?«

»To je še najlepše. Gospod Vezza je preiskal mrtvecu žep in je našel dokončno pismo. Nobe-nega imena ni bilo na njem. Naslovljeno je bilo: »Dragi stric! Vsebinska je bila podobna oporoki. Zdi se, kakor da je slutil, da se mu bliža konec. Kako si razlagate to?«

»Morda mu je grozilo, da ga umori?« je dejal župnik.

»Strašna zadeva,« je izjavil župan. »Lepa stvar je, če človek živi pošteno, kaj ne, gospod župnik? Ni se treba bati takih zapletljivosti.«

»Ne sodimo nikogar,« je odločno dejal don Inocencij.

Po kratkem molku se je župan poslovil. Steinegge in župnik sta ga spremila do vrat. Ko se je župan oddaljil, je Steinegge prijel župnika za roko in naslonil glavo na njegovo ramo.

»Uboga Edita, uboga Edita,« je dejal.

»Nikar se ne bojte, vaša Edita je zelo močna. Ima pa tudi v svoji duši neko drugo moč, ki premaga vse, tudi smrt.«

»Res je. Vendar pa bo trpela. Ali se vam je zdela, da ga je zelo ljubila? Sicer ste mi že rekli, da ta ljubezen ni bila še tako globoka, a rad bi, da mi to še enkrat poveste. Povejte mi popolnoma odkrito svoje mnenje.«

K sreči je bilo temno in Steinegge ni mogel videti na duhovnikovem obrazu njegovih resničnih čustev, njegove bolečine ob zvezi, da je on sam odobravala Edito ljubezen do tega nesrečnega.

»Upam, da ni bila,« je po dolgem molku dejal don Inocencij. »Saj sta se poznala šele malo časa. Upam, da bo kmalu pozabila na vse to, kakor na neprijetne sanje. Prav je, da ste se

odločili, da odpotujete jutri. Zelo žal mi je, a je nujno potrebno. V Milano pa ne smete nikdar govoriti o tem z njo. Zdjaj pa molčite.«

Približala sta se počasi Editi, ne da bi govorila. Ko sta dospela do nje, je deklica vstala in se jima pridružila. Vrnili so se vsi trije proti hiši. Ko so dospeli do vrat, je Steinegge hotel vstopiti, Edita pa je sedla na obzidek.

»A tako,« je dejal Steinegge in obstal; »mislim, da bi bilo zate boljše, da se vrnemo v hišo.«

Deklica je zopet vstala, objela očeta, vstopila skupaj z njim v salon in sedla v kot divana, kjer je bila prej. Tudi Steinegge in župnik sta sedla. Govorjenje v kuhinji je utihnilo. Martine prijateljice so druga za drugo izginile iz hiše. V dajlavi so se oglasili murmi.

»Ob kateri uri si naročil vozniaka, oče?«

»Ob pol šestih, za jutranji vlak.«

»Koliko je ura zdaj?«

»Deset.«

Umolknila sta. Četrta ure pozneje se je na vratih prikazala Marta, da bi videla, če nameravajo kmalu oditi k počitku. Pogledala je za trenutek gospodarka, nato je zopet tiho odšla. Čez nekaj časa je zopet pogledala v sobo in vprašala, če naj zapre okna.

»Ne, ne,« je odvrnila Edita.

Marta je odšla v kuhinjo. Zaklenila je hišna vrata, zaprla okna in pripravila svetilke. Čez nekaj časa se je Edita zdrnila iz svojega razmišljanja in dejala:

»Gotovo si utrujen, oče. Jutri boš moral zgodaj vstati.«

Steinegge je bil ves prevzet, ko je slišal, kako mirno govori hčerka.

»Prav imaš. Brez dvoma je najboljša, da takoj odidem spat. Preden jutri odpotujem, bi se še rad pogovoril z gospodom župnikom.«

Ta je poklical Marto, ji naročil, naj prinese svetilko in naj položi cerkvene ključke na mizo v sprejemnici, preden odide k počitku.

Edita pa se ni ganila.

»A ti, če ne greš?« je vprašal oče.

»Odvrnila mu je, da ni zaspana in da bi ostala rada še nekoliko časa z župnikom.«

Oče ji je ljubeznivo ugovarjal, čemu pošilja njega k počitku.

»Ti si bolj potreben počitka,« mu je dejala.

Objela ga je in mu zašepetala nekaj ljubečih besed. Steinegge je zamrmral nekaj nerazumljivih besed, vzela svetilko in odšel po stopnicah.

Marta je prinesla drugo svetilko za župnika, a ta je na Editin znak odlovil služkinjo in ji naročil, naj odide tudi ona k počitku, da bo že sam zaklenil vrata na vrt.

Komaj je Marta izginila, je Edita sklenila roke in pogledala duhovnika.

»Bog vas je uslišal,« ji je dejal don Inocencij. »Sprejel je vašo žrtve.«

Ona pa ga je še vedno gledala s sklenjenimi rokami in ni spregovorila. V njenih očeh so se lesketale solze. Duhovnik jo je razumel in molčal.

Edita je sklonila glavo na naslanjajo divana in zašepetala:

»Ne morem ga braniti?«

Po kratkem molku je pristavila:

»Tudi oče ga sodi po krivici!«

»Nikakor ni krivičen vaš oče,« je skušal ugovarjati župnik.

Deklica je dvignila roko, ne da bi odgovorila, se oprlija naslanjajo in se ugriznila v ustnice, da ne bi začela jokati.

»Sedite sem,« je dejala.

Duhovnik ji je molče ustregel in sedel poleg nje na divan. Ginjenost mu je vzela besedo.

»Nikar ne govoriva o tem,« ji je dejal čez nekaj časa. »Govorivaraje o veseli novici, ki ste jo danes izvedeli od očeta. Tudi meni je govoril o tem. Vse drugo so bile neprijetne sanje, ki jih nismo sami zakrivali. Pozabimo jih.«

Drobne pripombe k turnirju z belo žogico

Za nami je tridnevna športna prireditel — pokrajinsko prvenstvo v namiznem tenisu. O izidih smo poročali že v tork. Iz vrst tekmovalcev pa smo prejeli še dodatna poročila, iz katerih objavljamo odlomke, ki bodo zanimali tudi širši krog čitateljev našega športnega kotička. (Op. ur.)

V tork smo že povedali, kdo je zmagal v posameznih skupinah turnirja za pokrajinsko prvenstvo v namiznem tenisu. Tudi smo dodali, da je bila organizacija prireditve nekoliko šibkejša od zadnjih. Kljub temu zaslužijo kakor prireditelj (Hermes), tako tudi tekmovalci pohvalo, zakaj naloga ni bila lahka: čez 100 tekmovalcev se je potegovalo za mnogotere naslove. Juniorji so prišli na vrsto šele v ponedeljek in se uveljavili takole: 1. Strojnik Stefan, Korotan; 2. Meden, Mladika; 3. Klun, Mladika; 4. Jankovič, Korotan.

Beseda o igralcih. Strojnik Stefan je moral igrati po nesrečnem žrebu že v drugem kolu proti klubskemu tovarišu Potočniku, ki je veljal za favorita. Tako je Potočnik po izgubljeni igri izpadel iz tekmovalja, čeprav bi bil v finalu prav gotovo tesno za Strojnikom. O juniorskem zmagovalcu Strojniku moramo reči, da ima uspešno izdelano taktiko; Stefan je, kakor tudi njegova dva brata Aleš in Roman, tekmovalce defenzivnega tipa.

Meden je bil drugi. Zapusil je vtis nadarjenega tekmovalca, manjka pa mu še tekmovalske rutine. Njegov forehand še precej obeta. Pri moštvi so presenetili Korotanci, ki so odpravili Mladikarje. Dramatična je bila igra med Tršinarjem in Strojnikom, ki se je vršila ob enakem stanju točk za obe moštvi (2:2) in ob enakem stanju setov za oba igralca (1:1). Zadnji set je dobil Strojnik po 20 minutni igri (1) s stanjem 9:6 (!!).

O finalistih v seniorski skupini bi bilo potrebno napisati naslednje: kaj izrednega niso pokazali; Bradešku ni bilo treba, ker je z lahko zmagoval. Strojniku se pozna pomanjkanje treninga. Poženel in šubertu pa pomanjkanje fizične zmogljivosti in taktične izkušnosti. Razen Strojnika so vsi ofenzivni igralci, ki še niso na vrhuncu znanja. Zelo verjetno je, da bo ta ali oni še močno napredoval, zakaj opremljeni so z naravno nadarjenostjo, ki se zdaleka ni izčrpana.

»Z ženskami je križ,« smo govorili, ko smo jih gledali. No, njihov čas pa je le rešila Hermezanka Bedenkova. Kot popolnoma neznanca se je pojavila pri zeleni mizi in — zmagala. Njena igra ugaja. Prvič smo videli dekle, ki zna borbeno sukati svoj loparek. Njeni ostru udarci so popolnoma razorožili ostale tekmovalce. Nastopilo je samo osem deklet, kar dokazuje, da se še niso navadile na tekmovalstvo.

V igri parov je bila zmaga Bogataja in Bradeške pričakovana, zato nas je presenetil tesen izid pri končnem srečanju proti juniorjema Mlakarju in Medenu 2:1.

Če pregledamo jakost posameznih društev,

ugotovimo, da ima Korotan tri prva mesta (moštva, seniorji, juniorji). Hermes je zmagal v ženski skupini, Mladika pa v drugem razredu. (Mimogrede: pri pokrajinskem prvenstvu bi bilo vsekar pravilneje, če ne bi predvideli dveh tekmovalskih razredov, temveč jih enostavno delili v verifikirane in neverifikirane.) V splošnem razlika med klubi ni tako velika. Številčno najmočnejši je Hermes. Ni pa se mogel uveljaviti, ker jim primanjkuje tekmovalske izkušnosti in pregleda igre. Hermezani so še mladi in še nimajo izdelane taktike. Vredno bi bilo, da bi posvetili načrtnemu urjenju več pozornosti. Tudi s Korotanci in Mladikarji ne moremo biti povsem zadovoljni. Gre za igralce, ki so že dolgo pri tem športu, očitno pa je pomanjkanje rednega in načrtnega treninga.

Beseda o športnih načelih, ki veljajo za tekmovalce in gledalce. Prireditelj je imel brez dvoma težave s sodniki. Za tak turnir je bilo treba veliko sodnikov in prireditelj si je pomagal s tem, da je zaupal to dolžnost nekaterim premladim močem. V bodoče bi tekmovalci želeli, da bi sodniki z zadostno strokovno in starostno avtoriteto. Tako bi se tudi izognili nevarnim prepričkom, ki so kolikor toliko neizogibni, za katere pa je vredno poskrbeti, da jih je čim manj. Gledalci imajo pravico bodrenja, navijanja in navdušenja. Niso pa gledalci sodniki. Primerno bi bilo, da bi ploskali šele takrat, ko je sodnik ugotovil uspeh ali kaj podobnega. Robne in mrežne žoge, pa tudi kazenske žoge niso vredne odobravanja. Ne gre odobravati slučajnih uspehov, pač pa tehnično virtuoznost ali uspešno taktično potezo. Prav tako ni tekmovalcem všeč, če ploskajo gledalci nasprotniku, kadar je njegovemu tovarišu ušla napaka. In končno še o nagradah. Med lepimi nagradami, primernimi za mlade športnike, smo opazili tudi dve steklenici brinjave. Prireditelj bi storil prav, če bi jih zamenjal za malinovec ali kaj podobnega, saj »pravijo, da moramo biti športniki zagovorniki abstinence«.

V ostalem pa posnemamo iz razgovorov s tekmovalci, kakor tudi iz obširnega pisma, ki smo ga prejeli, da so fantje hvaležni Hermesu, ki jim je dal v zadnjem času že toliko priložnosti za tekmovalstvo v namiznem tenisu.

Italijanski orodni telovadci se pripravljajo na mednarodno srečanje z Nemci. Nastopili bodo meseca aprila proti nemški reprezentativni vrsti v Stuttgartu.

V hokeju na ledu so gledali včeraj v Švici mednarodno tekmo med domačo in madžarsko reprezentanco. Zmagali so Švicarji z 2:4. Madžari so bili v igri enakovreden partner, morali pa so kloniti pred izkušeno napadalno vrsto Švicarjev. Tekmo so gledali v Zürichu.

Svojevrsno zabavo so imeli gledalci, ki so prisostvovali tekmi v hokeju na ledu v Bischofszellu (Švica). V zadnji minuti druge tretjine igre se je led vdrl in igralci s sodnikom vred so bili deležni vsakega neprostovoljnega kopeli v mrzli vodi.

Svojevrsna poroka v Sarajevu

Iz Sarajeva poročajo: Tu so imeli zadnjič svojevrsno poroko. Mož je bil star že 103 leta in je imel že 22 otrok. Zdjaj se je poročil že tretjič in je njegova zakonska družica, ki jo je pred kratkim vzel, stara zdaj 50 let.

Nemški delavci se uče ruščine

Berlin. C.E. Nemška delovna fronta je že svojčas uvedla za delavce posebne tečaje, na katerih se lahko uče tujih jezikov. Kakor poročajo, zavzema v načrtu jezikovnih tečajev za leto 1943 prvo mesto ruščina. Mnogo delavcev se je v te tečaje tudi že vpisalo, ker se hočejo naučiti ruskega jezika.

Vino iz kave

Glasiilo narodnega zavoda za kavo v Karakasu, glavnem mestu južnoameriške republike Venezuele, poroča o pridelovanju vina iz kave. Po zatrevanju tega lista je vino, pridelano iz kave, zelo okusno in pitno ter so se ljudje nanj zelo hitro navadili. Tamošnji gospodarski krogi računajo, da bodo s proizvodnjo vina iz kave prihranili velike izdatke za uvoz vina iz drugih krajev, ki so znašali letno najmanj 2.800.000 bolivarijev.

Uresničene sanje

Zanimivi primer izpolnjenih sanj je doživel 57 letni posestnik Peter Rossi iz okolice Valence. Sanjalo se mu je, da se je spodrsnil na domačem dvorišču na ledenih tleh in da si je pri padcu zlomil desno nogo. Ko je vstal, je pripovedoval sanje svoji ženi. Ta je rekla možu, naj dobro pazi, da si ne bi zares zlomil noge. Popoldne je Rossi nosil gnoj iz hleva na konec dvorišča. Pri tem se je spotaknil na ledu, padel na tla in obležal z zlomljeno desno nogo.

SGARAVATTI SEMENTI S. A., PADOVA

Sementi di Ortaggi, Foraggi ecc.
Sementa za zelenjavo, krmila itd.

Chiedere offerta. — Zahtevajte ponudbo.

Kupujte
pri
naših
Inserentih

Zahvala

Najiskreneje se zahvaljujem vsem, ki so mi stali ob strani ob težki izgubi dragega soproga, gospoda

MAKSIMA ROPOTARJA

višjega finančnega pristava

Posebno se zahvaljujem gg. zdravnikom, ki so mu lajšali trpljenje in č. sestram za njihov veliki trud. Enako se zahvaljujem vsem, ki so v tako obilnem številu pospremili rajnega na zadnji poti, predvsem g. inspektorju dr. Gossetiju kot zastopniku Visokega komisariata, pomočniku finančnega direktorja g. dr. Mečniku, šefu oddelka g. dr. Pavliču in vsem njegovim kolegom in prijateljem.

Ljubljana, Zagreb, Celje, Tilsit, Cuneo, dne 3. februarja 1943.

PAVICA ROPOTAR

Naročajte »Slovenca«!

TOMAŽ POKLUKAR:

33

BELE ZVEZDE

Pogled na skakalnico je bil veličasten. Ljudje, ki so imeli opravka prav na vrhu, so bili videti drobni kakor mravlje. Na strmem pobočju doskočišča je bilo videti vrsto mož in fantov, ki so se držali za vrh. Tudi ti so imeli smuči na nogah in so teptali spodnji del skakalnice, da bi bilo doskočišče enakomerno trdno.

Matevž se je prerinil skozi množico do podnožja naprave in se vzpenjal po zaslinih stopnicah navzgor. Sneg na skakalnici je zaudarjal po samijaku. Umetno so ga pripravili, da bodo smuči hitreje drčale. Splazil se je na najvišjo tribuno nad doskočnim mostom. Tribuna za sodnike in za radijskega napovedovalca je bila naslonjena na vitko bukev in se je prijetno pozibavala v vetru.

Vse je bilo živo. Spodaj pod prepadom se je gnetel velikanski polkrog gledalcev. Drugi so še prihajali po ozkih gubah kakor v procesijah. Od vseh strani so prihajale nove trume gledalcev. Tudi na drevju na levi in desni vse

od skakalnega stolpa do podnožja je vse živo. Večinoma so kmetski šolarji, ki so se splazili na gatre in bukke, da bi imeli lepši pregled in razgled.

Tribuna z mikrofonom se ziblje v komaj čutnem vetru. Vendar, kdo bi mislil na padec kakih osem metrov, ko bo gledal zdaj pa zdaj skoke vse do tja dol!

Med tem so se zbrali skakači na vrhu zaletišča in Matevž je začel govoriti v mrežico mikrofona:

»Halo, tukaj Ponca! Potem je povedal, kje se nahaja, predstavil je tekmovalce in opisal razpoloženje med tisočglavo množico.

...Zdi se mi, da sem v lesenem letalu, ki se pozibava nad velikanskim slapom in nad mravljiščem tam spodaj, kjer čaka množica gledalcev na prve skoke. Slap, to je velika skakalnica, ki se spušta nad drevjem, mravljišče pa je arena gledalcev, ki se ozira proti vrhu. Fantje so že pripravljeni; Bog jim daj danes sreče!«

Oglasila se je trobenta, sodnik je zamahnil z zastavico in že se je odrgal tekmovalce s številko 1. na prsih. Matevž je hitel govoriti:

»V globokem čepenju žvižga po strmini — sedaj je doskočil — čujte frfotanje hlael — vleknil se je v prazen prostor — krmari z rokami, leti v globino, že je na snegu. Prelep skok je bil to, srečen skok, vsi smo se oddahnili.«

Majda, ki je sedela doma pri aparatu in poslušala radijski prenos skakalnih tekem, se je zganila. Pri Vorinovi so bili pravkar pri kosilu. »To je Matevž, to je Matevž,« je zavriskala vsa srečna, da spet čuje njegovo govorico. Oče je zagodral, hotel je imeti mir, kajti poročilo ga je zanimalo.

»To pa še lahko rečem, da bo vsakomur žal, kdor je ostal doma zaradi dobre nedeljske juhe. To, kar gledamo danes pod Ponco, so skoki, drzni in dolgi, kakršnih še ni bilo pod božjim soncem!«

Tako je pripovedoval Matevž, kakor da bi slutil, da so pri Majdinih pravkar pri kosilu.

»Vsak skakač ima v načinu poleta nekaj svojega, vsakega spremljajo tisočere oči, tisočere želje in skrbi. Norvežani plavajo lepo in daleč, moji tovariši pa se mi zdijo kakor fantje, ki so prvič v vojni. Z vsakim skokom se navdušenje stopnjuje. Bogomir je že potegnil na 62 metrov, France je splaval na 66 m kar

lepo nese.«

lepo nese.«

lepo nese.«

lepo nese.«

lepo nese.«

lepo nese.«

lepo nese.«

lepo nese.«

lepo nese.«

lepo nese.«